

ΚΑΛΗΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ

12
ΣΕΛΙΔΕΣΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΕΣΜΟΥ ΚΑΛΗΡΡΥΤΩΝ "Η ΤΡΙΝΔΟΣ" ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1989 • ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 20 • ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985 Δ/ΝΣΗ: ΛΑΜΠΟΒΙΤΙΑΔΗ 3 Τ.Κ. 453 33 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΒΙΟΥ

ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ

Ζούμε σ' εποχή καταλυτικών κρίσεων. Δεν πρόκειται για ρηχή εντύπωση, αλλά για τεκμηριωμένη πεποίθηση, που ομολογούν οι πάντες. Παντού κρίσεις! Κρίση στη σχέση μας με τη φύση απ' την εγκληματική ρύπανση. Στεριά, θάλασσες, κήποι, χωράφια, βοσκότοποι, κοινοτόποι, πολιτείες, είναι οι θλιβεροί μάρτυρες της κατάντιας. Λέτε κι είμαστε διαστικοί περαστικοί απ' αυτό το βασανισμένο τόπο και δεν μας ενδιαφέρει η καταστροφή του. Πού είναι η αγάπη προς την Πατρίδα;

Ο καημός, το μεράκι για μια τέλεια, άφρονη και ιδανική ζωή κοντά στα γνήσια ελληνικά ήθη και έθιμα πού είναι;

Η μοίρα του ανθρώπου ελάχιστες εποχές έχει ζήσει τόση κατάπτωση και τόσο πόνο!

Η κρίση, η πολύπλευρη ηθική κρίση του καιρού μας δε σταματάει στη γη και τις θάλασσές μας, που είναι σπαρμένες με άγια κόκκαλα. Το κακό προχωρεί: Δε ζούμε αρμονικά ανάμεσά μας, δεν αγαπούμε ειλι-

κρινά τους συμπατριώτες μας, που στο κάτω κάτω της γραφής είναι χρήσιμοι και απαραίτητοι στη ζωή μας. Ξεχνάμε, πως η πατριωτική αγάπη, ανάμεσα στους συνέλληνες είναι δύναμη, είναι κεφάλαιο στο ξεκι-

Τα Χριστούγεννα και ο καινούργιος χρόνος προσφέρουν μοναδική ευκαιρία για Εθνική αγάπη, για Εθνική ζωή και προκοπή για Εθνική πορεία. Οι ευχές μωσαϊκό το είδος τους: έγχρωμες, ασπρόμαυρες,

μόχθου. Το χαρμόσυνο μήνυμά μας δυστυχώς μένει στο κατώφλι του είναι μας. Κρίμα! Ζούμε επιφανειακά, ψεύτικα και τις ευχές.

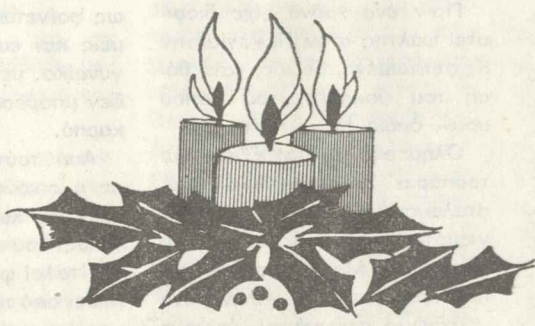
Μήπως η τέχνη της ευχετήριας κάρτας, το γιορταστικό πλαίσιο του

νία τα εισάγουμε. Δεν κάνουμε το ίδιο και στις ευχές; Θα πείτε και η Ελληνική περηφάνεια πάει περίπατο; Ας πάει για λίγο, αρκεί οι ευχές να πιάσουν τόπο να φτάσουν στα φυλλοκάρδια μας. Δυστυχώς έγινε και αυτό. Μια ματιά στα περίπτερα και στις δέκα ευχετήριες κάρτες οι εννιά είναι ξένες!! Αποτέλεσμα; Το γνωστό.

Τι μένει; Το ερώτημα φαίνεται εύκολο, αλλά δεν είναι. Η λύση, η σωστή λύση πρέπει να δοθεί απ' τον καθένα μας, απ' τη δικιά μας συνειδηση, απ' τη δικιά μας καρδιά, ειλικρινής, τίμια και πραγματική. Πρέπει η εποχή μας να γίνει: ο καιρός του πραγματικού ανθρώπου! Το καταστάτο της καρδιάς, ως το ξεκαθαρίσουμε μια για πάντα, δεν υπάρχει. Ας μερέψουμε την πέτρινη καρδιά μας με τις διαχρονικές αξίες της Ορθοδοξίας και της Ελλάδος και τότε ανοιχτόκαρδα ας θρονοφωνάξουμε απ' τα βάθη της καρδιάς μας. «ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ».

Το Διοικ. Συμβούλιο

Ειρηνικό και δημιουργικό

1
9
8
91
9
8
9

ΤΟ ΝΕΟ ΕΤΟΣ

νημα για προκοπή. Ασθετική πλευρά του παρόντος η διάσταση.

Αναφέραμε απ' τον λαβύρινθο των κρίσεων δύο πλευρές, μέρες που είναι, είναι όμως τόσο χαρκτηριστικές που σκιαζουν επικίνδυνα τις χρόνιες ημέρες.

χάρτινες, νάυλον, οπτικές, ακουστικές με μουσική επένδυση «κατά προτίμηση» ξένη, διαστημικές, από συγγενείς, φίλους, γνωστούς και άλλους... κατακλύζουν με συμπληρωτική πρόθεση τα σπίτια μας, τις υπηρεσίες, τους χώρους του

τηλεγραφήματος, η καλλιτεχνική υφή των ευχών των τηλεοράσεων κ.λπ. είναι λίγη: Κάθε άλλο. Τότε, πώς το μήνυμά των ευχών δεν φτάνει στο συνειδησιακό χώρο;

Ό,τι δεν καταφέρουμε «παραδείγματος χάριν» στην Ελληνική βιομηχα-

Εμείς και ο τόπος μας

ΤΟ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟ

Γράφει ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ, Λυκειάρχης

Έτρεχε ο Παναγιώτης, σωστό ζαρκάδι, τον απότομο ανήφορο του χωριού κυνηγημένος όχι τόσο από τη μητέρα του, που αγκομαχούσε να τον πιάσει, αλλά απ' τον φόβο μην πέσει στα χέρια της. Σαν να μην έφταναν οι ψυχικές συμπληγάδες, είχε και τις κρύες πέτρες του λιθόστρωτου, που του κρύωναν τις πατούσες, καθώς ανηφόριζε ξυπόλητος.

Η Αγγέλω, μητέρα του Παναγιώτη, στην αρχή τον ακολουθούσε από μικρή απόσταση, αργότερα μάκραινε. Της έκοβε τα πόδια, όχι τόσο η φυσική κατάσταση, αυτή ανεβοκατέβαινε ζαλωμένη κάθε μέρα στη στάνη, αλλά η ντροπή του κόσμου. Έτρεχε «χωρίς πρόσωπο» στα μάτια των γειτόνων και των χωριανών.

Σε λίγο το παιδί ξεμάκρυνε και η Αγγέλω βάδιζε πίσω του χωρίς ελπίδες να το πιάσει. Προσπάθησε κάτι να κάνει με το καλό, αλλά μάταια. Αποσταμένη σταμάτησε στο διάσελο, πήρε ανάσα κι έβαλε δυνατή φωνή:

— Βρε Παναγιώτη, τα παπούτσια. Τη φωνή συνόδεψε η απελπισμένη κίνηση του χεριού της, που έδειχνε τα μεταχειρισμένα τρύπια παπούτσια στο παιδί. Ο Παναγιώτης δεν ήθελε, και με το δικό του, να τα φορέσει, γιατί ήταν μικρά και του μάτωναν τα πόδια. Άκουγε τις φωνές, γύριζε κάπου κάπου το σγουρόμαλλο κεφάλι του για να βεβαιωθεί για την απόσταση ασφαλείας, που τους χωρίζε και δεν απαντούσε. Μόλις του έλεγε: «Μάνα, σου εξήγησα, σου έδειξα τα

πληγισμένα δάκτυλα, γιατί επιμένεις;» Τον έπνιξε το δικό, φιλότιμο, όπως ήταν ο δόλιος, δεν κράτησε και ξέσπασε σε δάκρυα. Τον βλέπει η θεία Ρίνα και του λέει:

— Πάλι τις έφαγες Παναγιώτη και γνώμη δε βάζεις.

Το παιδί από σεβασμό και στενοχώρια δεν απάντησε, μόνο σκέφτηκε: «Μετά σου λένε μεγάλοι, ώριμοι, ποιοι μεγάλοι;».

Στην ησυχία του απογεύματος ακούστηκε για άλλη μια φορά η Αγγέλω:

— Παναγιώτη πάρε τα παπούτσια, γιατί αν σε πάρω στα χέρια μου... αχ... αχ...

Το φοβέρισμα το πήρε τ' αγέρι και βιάστηκε να το σκορπίσει στα σύννεφα μη ντραπούν τ' αγριπούλια.

Ο Παναγιώτης συνάντησε τα παιδιά στ' αλώνια και παρακολουθούσε βαρύς κι αμίλητος το χαρούμενο παιχνίδι τους. Κάπου κάπου έγερνε το κεφάλι με τα σπαστά μαλλιά, ο ίδιος Ηνίοχος των Δελφών και σκεφτόταν...

Ο Αλέκος, ο μεγαλύτερος της παρέας των παιδιών του παιχνιδιού με αέρα αρχηγού και φίλου πλησιάζει τον Παναγιώτη και του λέει σιωπηλά:

— Γιατί δεν ακούς τη μάνα σου; Είναι σωστό...

— Την ακούω και την παρακούω Αλέκο.

— Πώς την ακούς, εδώ η Αγγέλω ξεσήκωσε το χωριό να πάρει τα παπούτσια.

— Ποιά παπούτσια; ρώτησε ο Παναγιώτης οργισμένος.

— Τα δικά σου.

— Για να καταλάβεις, η μάνα μου για το παιχνίδι μου δίνει τα παλιά,

που είναι μικρά και με πληγιάζουν. Είπε και, στο κακό του, δάκρυσε το παιδί.

Ο Αλέκος πείστηκε. Έμεινε λίγο σκεπτικός και χωρίς να πει τίποτε έτρεξε στο σπίτι του, που ήταν κοντά. Δεν άργησε να επιστρέψει με ένα ζευγάρι παπούτσια στο χέρι. Τρέχει στον Παναγιώτη και του λέει φιλικά:

— Φόρεσέ τα, σούρχονται; Ο Παναγιώτης δοκίμασε, αφού έβγαλε ένα αγκαθάκι απ' την πατούσα του.

— Κούπα, είπε ενθουσιασμένο το παιδί. Το ροδαλό πρόσωπό του θύμιζε ανοιξιάτικο ήλιο.

— Αυτά δικά σου, είπε ο Αλέκος.

— Και συ; ρώτησε ο Παναγιώτης.

— Έχω άλλα. Αυτά δε με χωράνε.

— Ευχαριστώ... ακούστηκε και πνίγηκε στα δάκρυα.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Διήγημα

ΝΑ ΤΑ ΠΟΥΜΕ;

Του ΓΙΑΝΝΗ ΜΑΓΚΛΗ

Η παρομνή της Λαμψής ήτανε για μας τα παιδιά, μέρα θλιμμένη, γιατί μιας και πρωτοβγαίναμε από το σπίτι αντιπρόζαμε το φιλάρακο μας, το αρνάκι μας, να κρέμεται γυμνό από την προδιά που και από την άκρη του μουσουδιού του να τρέχει σπαγόνια σπαγόνια το αίμα του απάνω στο ξεραμένο χώμα.

Είτανε συνήθειο παλιό ο πατέρας κάθε σπιτιού ν' αγοράζει το αρνάκι της οικογένειας για το Πάσχα μια δρομάδα πιο μπροστά, από το «αδύσσο του Λαζάρου», για να χαρούν τα παιδιά παίζοντας μαζί του.

Έτσι δινόταν καιρός να δεθούν ψυχικά και να γίνουν φίλοι. Μόλις ο πατέρας έφερνε το αρνάκι, το παιδί ή το παιδί του σπιτιού το στολίζανε. Του δύναναν γιορτάνι πολύχρωμο στο λαιμό. Αν είχε κερατάκια, που δόσαν κι εκεί απάνω γιορτάνι και του κρεμούσανε φουντίτες φονταχτερές. Απαράτητο του κουδουνάκι να κρέμεται από το λαιμό και να παίζει σε κάθε κίνησή του.

Ύστερα έπρεπε να του ανοίξουν το στόμα και να φτύσουν μέσα. Λέγαν ότι μ' αυτό τον τρόπο μπιρίζεται το χυμώτο σου και σε αγαπά. Ακολουθούσε το λουκουμί με το καλό ή με το ζόρι έπρεπε να φάει ένα λουκουμί ή έστω ένα μικρό μέρος του. Μ' αυτό τον τρόπο θα σε ακολουθούσαν. Απαράτητο είπαν το παιδί να περάσει τρεις φορές κάτω από την κοιλιά του αρνιού του. Τι συμβόλιζε αυτό, δε θυμόμαστε τώρα. Έτσι, όταν το Μεγαλοσάββατο μόλις ξεπορτίζαμε έπρεπε η ματιά σου το κρεμασμένο αρνάκι, γιόμιζε πικρα η ψυχούλα μας.

Αντίθετα, η παραμονή των Χριστουγέννων και του Αθ. Βασιλίου είτανε μέρες χαράς, πανηγυριού και, μπορείς να πεις, περιπέτειας.

Οι μονάδες μας ανασκουμπωμένες, με πεντακάθαρα λαοποιημένα χέρια, γρόθιζαν την άσπρη ζύμη, που σε λίγο θα έπαιρνε διάφορες φόρμες μέσα στα παμιά. Οι αδερφές φτιάχναν τους κουραμπιέδες, και στα θατοσάζομενα σπύτια τη βασίλισσα. Ο φούρνος του σπιτιού ή της γειτονιάς, κάρωνε από τα θυμάρια και από τα λογής αγριόδουλα. Στη γειτονιά γινότανε φασόλια, τρεχάματα, φωνές, κουδουνιό, γέλια. Ως και οι παλαιοί, που από δαύτους είχε αρκεστά το νησί, δείχνουν κι αυτοί χαρούμενοι και πρόθυμοι να βοηθήσουν αν τους ζητούσε κάτι και το κατανάλωναν, γιατί έβλεπε πως απ' όλα τούτα τα καλά κι αυτοί θα είχαν το μεριδί τους. Ακόμη και τα πειράγματά μας αυτές τις χαρούμενες μέρες, δεν τους ενοχλούσαν.

Εμείς οι μικροί, από το πρωί, διακόμωσαν στους δρόμους, σχηματίζοντας τις συμφορημένες από πριν παρέες μας και τρέχαμε στα σπύτια της γειτονιάς ριτώντας, «Να τα πούμε;». Αφού τελειώσαν με τη γειτονιά μας έρχοντο στους και στις άλλες.

Οι πιότερες συντροφικές κρόταγες για Λάδρο ένα τενεκεδένιο βοσπύρι, δαμμένο με άσπρη και γαλάζια μογιόδι, που ψηλά στο κατάρτι και στην πρόμνη είχε μια ελληνική σημύουλα όνειρο και λαχτάρα κάθε πατριώτη. Το «εωρικό» δέσσο άκουε στο βρυλλικό και μαγευτικό για όλους μας

όνομα «ΑΒΕΡΩΦ», που είτανε συνταυτισμένο με τις ελληνικές νίκες.

Οι κοραμινιέροι, όταν έβλεπαν το «ΘΩΡΗΚΤΟΝ ΑΒΕΡΩΦ» και τις ελληνικές σημύουλες κινιγούσαν να πιάσουν τα παιδιά στο άψε-σθίσε χαμόντουσαν μέσα στα στενά ή κρυβόντουσαν στα σπύτια. Όμως μια φορά, θυμούμαι, πιάσανε δύο παιδιά, όχι μεγαλύτερα από οχτώ δέκα χρονών, τα χαστούκιασαν, τα φοβέρσαν με φυλακή και ο βρυλλικός ΑΒΕΡΩΦ, πετιόταν κάτω, πατιόταν, γινόταν παλισοίδερο.

Έτσι γυρνάμε ολημέρις, άσπια έπαιρτε το σούρουπο, λίγο μετά το σκοτάδι και τότες μαζευόμασταν κάτω από το φανάρι ενός δρόμου της γειτονιάς, βραχνιασμένοι, κουρασμένοι, με γυμνά τα καλαμποδόρα να μπλινδίζουν στο χειμωνιάτικο κρύο, όμως ευτυχισμένοι — και αρχίζαμε το μέτρημα και το μαϊράκι.

Εκείνη περίπου την ώρα που το σκοτάδι κατέβαινε κι απλωότανε γαλήνια και αδούρδα απάνω στη γη, φαινόταν ο Αποστόλης με τη μαγκούρα από αγριελιά στο δεξί, τον κουμπάρ στο αριστερό και λίγο πιο πίσω του ακολουθούσαν οι δυο πιστοί σύντροφοι και υπηρέτες του θελήματός του, ο πρώτος, γιος του ο Μανώλης, δεκάχρονο αγόρι, που κράταγε το αναμμένο λαδερνισσάρο και ο αρκοκίνητος, συν τον αφέντη σκύλο του, ο Μούργος.

Ο Αποστόλης έμνε στο μεγαλοχώρι, παλιά πρωτεύουσα, που το λέγανε χώρα, μισή ώρα δρόμος από την πόλη, που αρνάκι κατέβαινε σ' αυτήν, μόνα όταν είχε ανάγκη ν' αγοράσει πετιόδι ή αν τύχαινε καμιά άλλη σπουδαία δουλειά, που θα του άφηνε μερικά φράγκα, αρεβώνας ή γάμος, που τον καλούσαν να τραγουδήσει με τη δυνατή βαθιά και δειλούνη φωνή του τα παλιά νησιώτικα τραγούδια. Από παιδί τα είχε μάθει από τον παππού του, περιρμένο ψάλτη και τραγουδιστή στα νιάτα του. Επήγαυε λοιπόν να φάει, να πει και να πλερωθεί.

Ο Αποστόλης είτανε πολύ γνωστός σε μικρούς και μεγάλους. Και αγαπητός. Πατέρας δεν έλειψε να κατέβει στην πόλη παραμονές Χριστουγέννων, Αθ. Βασιλίου, ακόμη και στα Θεοφάνεια, να πάρει σόβρα μαγαζιά και σπύτια, να πει τα κάλαντα, να πλερωθεί, να βάλει στην τσέπη κανένα κουραμπιέ και να κατεβεί μερικά ποτηράκια κονιάκ ή ρακί για το κρύο και το δρόμο.

Τριαντάριζε και ο Αποστόλης έμνε αγνός και παρθένος. Η σκέψη του είτανε να γίνει καλογερόπαπας. Και είχε τα προάγια. Έφεινε υφάια με αντρίκια φωνή, γνώριζε όλες τις «ερωταλεστικές» απεύω, «γραμμοτάκια» όπως έλεγε, γνώριζε,

γιατί έλεγε πως είχε πάει στην πέμπτη του Δημοτικού. Βέβαια έλεγε ψέματα, γιατί ήξερε ότι είχε πάει ως τα μισά της τετάρτης. Και είχε ακόμη δύο άλλα προτερήματα του ράσου. Α. γαπούσε το κρασάκι, το κονιάκ ιδιαίτερα, και είτανε γεννημένος τεμπέλης. Έπρεπε λοιπόν μια χοντρή μουστάνια που οι άκρες κατέβαιναν κάτω από τα χείλη, μπλέχονταν με τη γενειάδα του, γινόντουσαν ένα σύνολο.

Σ' ένα παραδρόμι είχε τα κληρονομικά σπύτια του, δυο μικροκαμάρες, ένα κουζινάκι και πάλι το απαραίτητο «αναγκασίο».

Στη μια κόμρη είχε το ταχυκαράδικο του τον μπλόκο, τα εργαλεία, τα πετιόδια, τα παλιόπαπυσα που έπρεπε να μπλινδώσει, στην άλλη το τραπεζάκι για το φαί και το κρεβάτι για τον ύπνο.

Πριν ένα χρόνο είχε διοριστεί ψάλτης στην Παναγία την Κεχαριτωμένη, δεξιάς, «στη θέση του μακαριώτη του πάπου μου», όπως έλεγε περήφανα.

Ολημέρις στο μαγαζί έμεινε τροπάρια ή απαγγέλλε. Από σπουδαία με τη μεγαλόπρεπη γιομάτη θυζαντινή μουσική του φωνή του. Με το λαδοβλίνο που απλωνόταν το γαληνεμένο μούχρωμα σκηνοτόαν, έπαιρνε το ραβδί και την ευλόκαλα, πίσω πάντα ο Μούργος, κι έφερνε βόλτα τις γειτονιές, όπου άναβε τα φανάρια των δρόμων της χώρας.

Πριχού γυρίσει στο σπιτάκι, απαραίτητη συνθήκη να περάσει από τη σφουγγεροταβέρνα, να κατεβεί τρία ρακιά, ένα εις το όνομα του Κυρίου, ένα εις το όνομα του Ιησού, ένα εις το όνομα του Αγίου Πνεύματος, όπως περίπου τα έμεινε προτού τα κατεβεί, Φυσικά, αν κάποιον τον κέρασαν ένα ή δύο ή και περισσότερα, δόλα δεν τ' αρνιόταν απεναντίας, χαίροντας με το φανερώνω με χαμόγελο και το «ευχαριστώ» του το έλεγε τραγουδιστά. Σφουγγίζε με το μανίκι τα σπύλια και τα γενομούστακα και «χαρισισμένους γενικά από τη ζωή, Εναντιώνε στο σπύτακι του μερωμένο.

Έτσι ζούσε ο Αποστόλης, χωρίς πολλές, ή χωρίς διόλου σκέψεις, φροντίδες, θάσσαν, περιμένοντας την ευλογημένη μέρα που ο Δεσποτάς, όπως συχνά του έλεγε, κοροιδευόντάς τον στα σοβάρια, γιατί τον έβρισκε ολίγων ή και περισσότερων παλαβό.

«Ήγγικε γαρ η μεγάλη και ιερή ώρα, αγαπητέ Απόστολε, που δίδεν θα τον χειροτονούσε διάκονο. Οπότε, απροειδοποίητο, κάτι έντονα δυνατά μπήκε στην ψυχή του και την τράνταξε. Ο άνθρωπος αυτός που ως τότες δεν κοιτά. Έφεινε υφάια με αντρίκια φωνή, γνώριζε όλες τις «ερωταλεστικές» απεύω, «γραμμοτάκια» όπως έλεγε, γνώριζε,

πό τον έρωτα. Να παρθούν οι άδειες και χωρίς λογαριασμό και σκέψη από πού θα βγουν τα δύο πιάτα το φαί, παρτίσω τα τρία και τα τέσσερα, Εύρισε τη γενειάδα του, φολιδώσει λίγο τα μουστάκια και στεφανώθηκε.

Άμα τύχαινε και τον ρωτούσαν πειραχτικά πώς έγινε τούτο το παράξενο «και τι ψυχρή, αδερφέ, θα παραδώσεις στον Κύριο την ημέρα της κρίσεως, που τον κοροϊδύμενες», αναστέναζε βαθιά, σταυροκοπούσαν, χανόταν το αιώνιο πικραμένο χαμόγελο από τα χείλη και ψέλλοντας έλεγε:

— Ο Θεός εί—ναι ποι—λύε—σε—υ—πλαχών... ο—ό—φες με η—π—σά—τη—σε. —Η—μα—πον, Κύ—ρι—εί—μου...

Τα πρώτα έξι χρόνια η οικογένεια του Αποστόλη μεγάλωνε χρόνο με το χρόνο από ένα ανθρωπάκι, μια που η παρθενική εγκρότητα του οικονομούσε, ως φαίνεται, αστέρειες δυνάμεις και ευχές. Ίσαμε που η γυναίκα, μετά τον έχτο χρόνο, δεν μπόρεσε πια να ξεναδώσει καρδιά.

Από τούτη τη χρονιά άρχισε η οικονομία την ησυχά να στενεύει και η φτώχεια, ως το τέλος του πολέμου, αγανάτιζε. Οι Ιταλοί φασίστες είχαν στερήσει από πολλά προνόμια τους νησιώτες και δεν είχανε δώσει τίς δόσεις για ψάρεμα σε όλες τις σφουγγερονησιές.

Η φτώχεια είναι αρρώστια δυσκολοθεράπευτη, μερικές φορές αδύνατη και απώδυνη τον άνθρωπο στον εξευτελισμό, στην απελπισία και στην κακοήθεια.

Τη νύχτα απόφραγες να ξεπορτίσεις παρά μόνο στην ανάγκη, γιατί γυρίζανε «μουζαλωμένοι», άνθρωποι που βάραν τα μούτρα τους με καρβουνάκι, σκονή ή θάνατο «μουστάνια» αποκριάτικη και αιδού, συν τρεις γυρνάγανε ψάχνοντας να βρουν ξεμοναχισμένους και να τους ληστέψουν, να πάρουν δηλαδή μερικά φράγκα. Εάν δεν έβρισκαν, μπορούσαν να σου δώσουν και μερικά χαστούκια.

Τούτη την παραμονή του Αθ. Βασιλίου, από τις πρωινές ώρες, πριχού ο ήλιος φαινό, είχε σηκωθεί ξεροστασμένος δυνάστες. Ο ουρανός σολιασμένος σύννεφα και ο αγέρας να σφυρίζει και να τρέχει μονιασμένος και να χτυπιέται όπου βρísκει, σε σπύτια, σε δέντρα, στη θάλασα, που της έδεχνε τον νερό σε κύματα αφρισμένα. Ο ξερονοτιάς τα έχει τούτα τα κουσούρια, αλλά έχει και τα καλά του δε βρέχει δεν κάνει κρύο, είναι καλός χοντρός και ιστεγνός.

Οι πιότεροι άνθρωποι μετά το σκοτεινισμό είχαν απορροβηχτεί στο σπίτι τους καθένας φυσικά στο δικό του, και πάσκιζαν να γιορτάσουν την από πολλούς αιώνες συνήθεια της βραδιάς τούτης που την πιστεύουν μπουσούλα της ευτυχίας και της τύχης ολάκερης της χρονιάς.

Είχαμε αποφάσει και καθισμένοι γύρω από το τραπεζάκι ο πατέρας, η μητέρα και τα παιδιά, παίζαμε την «τρίαντα μία»

με πεντάρες ή δεκάρες. Αυτό γινότανε μια φορά το χρόνο, παραμονή του Αθ. Βασιλίου, «για το γούρι». Αφού παίζαμε καμιά ώρα, ο πατέρας έλεγε λίγο φωνητά. «Και του χρόνου, παιδιά. Καλή υγεία και προκοπή σε όλους μας», έπαιρνε τα χαρτιά, τα τοποθετούσε στα κουτιά τους και τα κλειδώνει ως τον ερχόμενο χρόνο, παραμονή πάλι πρωτοχρονιάς.

Αέθρουν χτύπησαν δυνατά την χοντρή πορτα του σπιτιού. Ξαφνιαστήκαμε και όλοι κοιτάξαμε τον πατέρα. Πάος να πρωτοανοίξει; Σηκώθηκε ο πατέρας, σήμασε την πόρτα και ρώτησε με δύναμη φωνή:

— Ποιος είναι τέτοια ώρα;

— Να τα πούμε, αφεντικό; Ναι τα πούμε; παρακάλεσε η φωνή.

Ο Αποστόλης... Ο Αποστόλης, φωνάσαμε χαρούμενα όλοι μας.

— Βρε ο αθεόφοβος τέτοια ώρα, είπε η μητέρα. Είναι κοντά έντεκα.

Ο πατέρας σήκωσε το κοντομήρι, το μακρύ στραγγυλό σίδερο που το ένα άκρο του είναι καρφωμένο πίσω από την πόρτα, το άλλο μπροστά σε αιδερόνιο κρικό σφηνωμένο στον τοίχο, και άνοιξε την πόρτα.

— Καλώς τον Αποστόλη, του είπα φιλικά. Ελάτε, ελάτε μέσα.

— Να μπει κι ο Μούργος, αφεντικό; ρώτησε παρακλητικά.

— Τέτοια βραδιά, ας μπει κι αυτός, είπε ο πατέρας.

Εμείς ξεσηκωμένοι τους δείχναμε με γέλια και φωνές χαράς. Με τέτοια υποδοχή μήκε ο Αποστόλης με τη χοντρή μουστάνια, με τη μαγκούρα στο δεξί, τον κουμπάρ στο αριστερό και την τραγιάκα στο κεφάλι, που μόλις προχώρησε δυο βήματα, την έβγαλε, τη διπλώσε, την έχωσε στην τσέπη.

Πίωτο του μήκε ο γιος του ο Μανώλης κρατώντας το φανάρι με το δεξί χέρι και πιο πίσω, διασταχτικά και ανήσυχος από τις φωνές μας, με την αυρά στα σκέλη, ο Μούργος.

— Καλώς τον Αποστόλη, λέει η μητέρα. Δε φοβάσαι του «μουζαλωμένους», Αποστόλη;

Κι αυτός, γελάμενος πόντο όταν που μιλούσε, ντροπιάζει, άνοιξε το στόμα να καθαρίσει δίδεν τη φωνή του και είπε:

— Όχι, ο Αποστόλης δε σκιάζεται, γιατί έχει αντίμα στο την Παναγία. Άμα έχει απάνω σου την Παναγία, ποιά να φοβηθεί;

Άνοιξε το γέγικο παλτό, το λεκιασμένο σακάκι, μερικά κουμπιά του γελέκου και πράβιξε ένα ολόκληρο κόνισμα. Σταυροκοπήθηκε, ασπάρχη με ευλάβεια την εικόνα χτυπώντας απάνω της το κούτελό του.

— Έχουμε και τούτο εδώ, έκανε γελώντας κι έδειξε τη χοντρή μαγκούρα του. Η Παναγία από τη μια, η μαγκούρα από την άλλη, ποιο να φοβηθούμε;

— Είναι και ο Μούργος, είπε ένας από μας.

— Είναι κι αυτός, δεβίωσε και ο Αποστόλης, μόνο που με το παραμικρό, θα πάρει δρόμο και θα χαθεί.

— Άκουσα, μήπως ο πατέρας, ότι στους γάμους, με τη δύναμη του Θεού, τρεις και πέντες για τρεις. Είναι αλήθεια ή είναι λόγια των ανθρώπων;

— Σωστά είναι, αφεντικό.

● Συνέχεια στην 8η σελίδα

Ευχές του Πατριάρχη μας

ΟΡΤΑΣΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΠΛΗΝΗΓΓΙΣΑΝΤΕΣ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΕΥΔΟΚΙΑΣ ΕΟΡΤΗΝ, ΕΝ ΠΟΛΛΗ ΧΑΡΑ ΕΔΕΧΘΗΜΕΝ ΤΑΣ ΕΠ' ΑΥΤΗ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΙΤΟΛΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ ΚΥΡΙΟΥ ΕΥΛΑΒΕΙΣ ΠΡΟΣΗΡΧΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΣ ΥΜΩΝ ΕΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗ ΠΟΛΛΗ ΑΝΑΠΕΜΠΟΝΤΕΣ ΔΕΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΥΧΑΣ ΥΠΕΡ ΥΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΥΣΕΒΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΥΜΩΝ, ΕΥΛΕΓΕΙΣΘΕΩΣ ΥΜΙΝ ΤΗΝ ΧΑΡΑΝ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ, ΗΝ ΟΙ ΟΥΡΑΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΑΥΤΑΣ ΚΟΜΙΖΟΥΣΙ ΤΗ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΙ ΚΑΙ ΕΥΧΟΜΕΘΑ ΥΜΙΝ ΟΠΩΣ Η ΧΑΡΑ ΑΥΤΗ, ΣΥΝ ΤΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΚΗ ΗΜΩΝ ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΥΧΗ, Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΥΜΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΧΟΜΕΝΟΝ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΥΜΩΝ.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ 1988

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΙΑΛΥΤΟΣ ΠΡΟΣ ΘΕΟΝ ΕΥΧΕΤΗΣ

ΤΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΛΜΟΥ

Αγαπητέ μου κύριε Θεο-
χώρη,

Η εφημ. σας σίγουρα θα έλεγα πως είναι η καλύτερη επαρχιακή εφημερίδα που λαβαίνω

— και δεν είναι διόλου λίγες όσες μου έρχονται. Είναι εφημερίδα πολιτισμένη, με ποιότητα ενδιαφέροντα, γραμμένη προπάντως με αγάπη πολλή για το αρχοντοχώρι σας.

Γράφετε με τόση ειλικρίνεια, αγάπη και πάθος για το γεννησιμό τοπο σας και τους ανθρώπους του, που αν και δε γνωρίζω μήτε το ένα μήτε τους άλλους, με κάνετε να τους μάθω οικειώς.

Κάτι περισσότερο, αγαπητούς, λέω και γνωρίζω: μαστρά κοντά, από καιρό δεινόμενοι με το αίσθημα της φιλίας.

Θα ήθελα ίσως περισσότερα ιστορικά για τον τόπο και πιο ρόλο αγωνιστικό και εκπαιδευτικό έπαιξε για τους ανθρώπους και τη φυλή μέσα στους αιώνες. Επίσης περισσότερα λογογραφικά και δημοτικά: ποιήματα, τραγούδια, ιστορίες, μύθους, παραδόσεις.

Συγχρητήρια σε όλους όσους συμβάλλουν σ' αυτή την ωραία παρτίδα. Κανένας να μην πεθαίνει προτού κάνει κάτι καλό στον τόπο του.

Καλές γιορτές και καλή χρονιά.

Γιάννης Μαγκλής

Κηφισιά
Δεκέμβριος 1988

★

Αξιότιμοι Κύριοι,
Παρακολουθώντας, επί

τρία χρόνια, τα φύλλα της «δημνιαίας 10ετιλδης εφημερίδας σας: «Καλαρρυτιώτικα Νέα», θα ήθελα να σας συγχαρώ για τις εξαιρετικές προστάσεις σας, που σκοπεύουν, με αυτό το δημοσιογραφικό σας βήμα, στην προβολή των αναπτυξιακών και κοινωνικών αιτημάτων του χωριού σας, τη διάσωση και αξιοποίηση του παραδοσιακού του πολιτισμού και τη δημιουργία στενών δεσμών μεταξύ των συγχωριανών σας.

Πρόκειται για σοβαρή εργασία τριών ετών, που συντελείται με φιλογένεια και ευσυνειδησία και που εκτείνεται στη συγκέντρωση ιστορικών στοιχείων, την αναζήτηση αντικειμενικών γνώμων για

προωθεί κυρίως τα τοπικά θέματα των Καλαρρυτιών.

Στον πανηγυρικό, για τα τρία χρόνια γενέθλια, διαβάζεμε ταύ έλλα, ο αναγνώστης και τα ελπί:

«Στους πέτρινους καιρούς μας, σπασμασε τα δεσμά της μοναξιάς, που βάρουν την ψυχή των Καλαρρυτιών.

Προβλήματα του χωριού μας: Οι εκκλησίες μας, το σπύτια μας, το νερό, ο δρόμος, τα πάντα... Έξικινισαν για λύση...».

Δεν τον λείπει το κύριο άρθρο. Και πρώτη η συν. εργασία του κ. Ι. Θεοχάρη, Λυ. μοναξιάς, που είναι και τακτικό συνεργάτης του «Π.Α.».

Έχει πλούσιο λογοτεχνικό υλικό με διηγήματα του Χ. Χρηστοδουλή κ.α., πολλά ποιήματα. Η έκδοση αυτή Χριστουγεννιάτικη, καλύπτει πολλές από τις 10 σελίδες του με θέμα τα Χριστούγεννα.

Κατά τα άλλα, Ζωντανή, με παφίρε τα γεγονότα του χωριού μέσω της εφημερίδας. Για το χορευτικό όμιλο, τη ζωή και κίνηση του χωριού και το πρόβλημά του.

Εφημερίδα: «ΠΡΩΤΗΝΟΣ ΑΓΟΓΟΣ» Ιωαννίνων, 3, 4 Δεκεμβρίου 1988

★

Αξιότιμοι Κύριοι,
Παρακολουθώντας, επί

τρία χρόνια, τα φύλλα της «δημνιαίας 10ετιλδης εφημερίδας σας: «Καλαρρυτιώτικα Νέα», θα ήθελα να σας συγχαρώ για τις εξαιρετικές προστάσεις σας, που σκοπεύουν, με αυτό το δημοσιογραφικό σας βήμα, στην προβολή των αναπτυξιακών και κοινωνικών αιτημάτων του χωριού σας, τη διάσωση και αξιοποίηση του παραδοσιακού του πολιτισμού και τη δημιουργία στενών δεσμών μεταξύ των συγχωριανών σας.

Πρόκειται για σοβαρή εργασία τριών ετών, που συντελείται με φιλογένεια και ευσυνειδησία και που εκτείνεται στη συγκέντρωση ιστορικών στοιχείων, την αναζήτηση αντικειμενικών γνώμων για

προωθεί κυρίως τα τοπικά θέματα των Καλαρρυτιών.

Στον πανηγυρικό, για τα τρία χρόνια γενέθλια, διαβάζεμε ταύ έλλα, ο αναγνώστης και τα ελπί:

«Στους πέτρινους καιρούς μας, σπασμασε τα δεσμά της μοναξιάς, που βάρουν την ψυχή των Καλαρρυτιών.

Προβλήματα του χωριού μας: Οι εκκλησίες μας, το σπύτια μας, το νερό, ο δρόμος, τα πάντα... Έξικινισαν για λύση...».

Δεν τον λείπει το κύριο άρθρο. Και πρώτη η συν. εργασία του κ. Ι. Θεοχάρη, Λυ. μοναξιάς, που είναι και τακτικό συνεργάτης του «Π.Α.».

Έχει πλούσιο λογοτεχνικό υλικό με διηγήματα του Χ. Χρηστοδουλή κ.α., πολλά ποιήματα. Η έκδοση αυτή Χριστουγεννιάτικη, καλύπτει πολλές από τις 10 σελίδες του με θέμα τα Χριστούγεννα.

Κατά τα άλλα, Ζωντανή, με παφίρε τα γεγονότα του χωριού μέσω της εφημερίδας. Για το χορευτικό όμιλο, τη ζωή και κίνηση του χωριού και το πρόβλημά του.

Εφημερίδα: «ΠΡΩΤΗΝΟΣ ΑΓΟΓΟΣ» Ιωαννίνων, 3, 4 Δεκεμβρίου 1988

★

Αξιότιμοι Κύριοι,
Παρακολουθώντας, επί

τρία χρόνια, τα φύλλα της «δημνιαίας 10ετιλδης εφημερίδας σας: «Καλαρρυτιώτικα Νέα», θα ήθελα να σας συγχαρώ για τις εξαιρετικές προστάσεις σας, που σκοπεύουν, με αυτό το δημοσιογραφικό σας βήμα, στην προβολή των αναπτυξιακών και κοινωνικών αιτημάτων του χωριού σας, τη διάσωση και αξιοποίηση του παραδοσιακού του πολιτισμού και τη δημιουργία στενών δεσμών μεταξύ των συγχωριανών σας.

Πρόκειται για σοβαρή εργασία τριών ετών, που συντελείται με φιλογένεια και ευσυνειδησία και που εκτείνεται στη συγκέντρωση ιστορικών στοιχείων, την αναζήτηση αντικειμενικών γνώμων για

προωθεί κυρίως τα τοπικά θέματα των Καλαρρυτιών.

Στον πανηγυρικό, για τα τρία χρόνια γενέθλια, διαβάζεμε ταύ έλλα, ο αναγνώστης και τα ελπί:

«Στους πέτρινους καιρούς μας, σπασμασε τα δεσμά της μοναξιάς, που βάρουν την ψυχή των Καλαρρυτιών.

Βραβεία
Ακαδημίας
Αθηνών

Τις 29-12-1988 η Ακαδημία Αθηνών απένειμε τα βραβεία της σε πανηγυρική συνεδρία.

Ανάμεσα στους βραβευθέντες είναι και δύο εκλεκτοί φίλοι και συνεργάτες της εφημερίδας μας: Ο κ. Κ. Ασημακόπουλος και ο κ. Π. Β. Πάσχος

Ίδρυμα Κώστα και Ελένης Ουράνη (400.000 δραχ.).

Στον κ. Κώστα Ασημακόπουλο για τη συλλογή διηγημάτων «Ο χορός του Οσμάν Τάκα» και στον κ. Π.Β. Πάσχο για την ποιητική συλλογή «Ερωδίες φιλαμαρτήμων».

Τους επάξια βραβευθέντες λαμπρούς λογοτέχνες η εφημερίδα μας συγχαίρει εγκάρδια.

«ΤΑ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»

κλίμα της είναι για μένα

Με τη συμπλήρωση τριών χρόνων κυκλοφορίας των «Καλαρρυτιώτικων Νέων», παρακαλώ να μου επιτραπεί να συγχαρώ τόσον εσάς, όσον και όλους εκείνους, που με το ζήλο και το μόχθο τους κατάφεραν να κάνουν ευρύτερα γνωστή και σεβαστή την αξιολογημένη αυτή εφημερίδα των Καλαρρυτιών. Αν, εδώ, στην Αθήνα, που γεννήθηκα και ζω, είναι τόσο δύσκολο να εκδοθεί και να επιζήσει μια τέτοια εφημερίδα, εκεί θα πρέπει να είναι πραγματικό θαύμα! Κι όμως το θαύμα αυτό το πέτυχαν οι Καλαρρυτιώτες και μπορούν να είναι υπερήφανοι, για τη σοβαρότητα, την πληρότητα και την τόσο εκτετατή ύλη της εφημερίδας τους. Δε σας κούβω ότι στα τρία αυτά χρόνια που τη διαβάσατε, βόισα άρθρα και χίμαιρα, που μου κερδίζουν, όχι μόνο το ενδιαφέρον, αλλά και το θαυμασμό. Εξ άλλου τα ωραία άρθρα του Λαζάρου κ. Ιωάννη Θεοχάρη είναι πραγματικό δροσερό, καλαρρυτιώτικο γεύο. Εύχομαι τα «Καλαρρυτιώτικα Νέα» να ζουν και να λουλούδίζουν πάντα, για το καλό του τόπου μας. Καλές Γιορτές.

Με αγάπη
Νότης Ρουσσιώδης

Η Αθωνίτιδα Θεοτόκος

Καινούργιο καλντερίμι για τους παραπεσόντες
γλυτώνεισ ώρες δρόμο, παιδί μου

Η Καλή με το ταπεινό μαφόρι και την 'Ανοιξη
φρόρεσε ήλιο στα μαλλιά για το δρόμο σου
κι έχει μυστικά να σου πει για την αγγελόστρατα
ροδόστια ραντίζει τους διαβάτες
Γλυκοφιλόσθα Μυροβλύτισσα
και συ να καθυστερείς ανατίως.

Φωτιά δειλινός μυστικός
η ακακία ανάδοχος
θα σε σκαίζουν οι αρχάγγελοι
Αλήθεια, παιδί μου, έλα.

* * *

Οι Μοναχοί

Ο Ηλιόφιλος, ο Ηλιοπότης και ο Ηλιοφάγος
παιδιά του Ηλιόδορου
αετοί υψιπέτες
δεν αναμένουν ούριο άνεμο
και μέσα στο χειμώνα πορεύονται
και τον θάνατο δεν φοβούνται.

'Όλες οι φωτιές ξεανούν από μια σπίνια
νουφεκούν τη νύχτα
υψώνουν σημαία
λιακάδα στα μεσάνυχτα
δάκρυα, δάκρυα πολλά, φιλάδελφοι

* * *

Ο 'Αθως

Στα μοναστήρια έχει φυλαγμένες ακριβές ομορφιές
και στα θεμέλια πολλούς ιδρώτες
δεν τίθενται στις προθήκες
δεν λέγονται εύκολα
φαίνονται μετά από υπομονή
και αγωνία

Καράβι και ταξιδεύει τ' Αγινόρος
με κατάρτι τον 'Αθωνα
σημαία τη Μεταμόρφωση
άγκυρα την Παναγιά.

Βοηθέ και σκεπαστή 'Αγιε 'Αθωνα
σε ασπάζομαι
δέσκαλε θεόπη
Στο νού της Ελλάδας
σταυρός του Τρούλλου ο 'Αθως

Στ' αμπάρια κοιθαλά νάμα, μέλι, κερί και λιβάδι
για τους πεινασμένους του νάρθηκα
για τους λαβωμένους των στασιδίων

ΜΟΝΑΧΟΣ ΜΩΤΣΗΣ ΑΓΙΟΠΕΙΤΗΣ

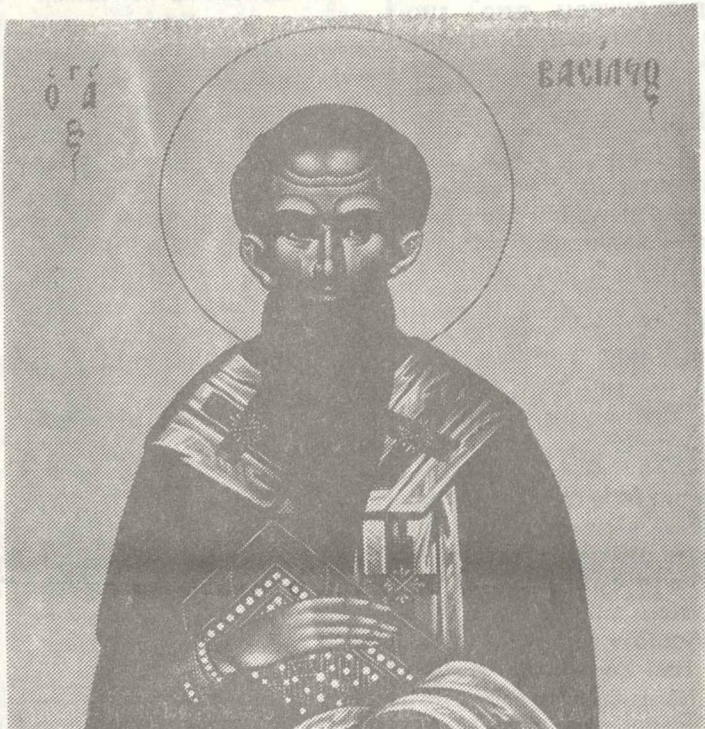
Στον τόπο μας με
ΣΑΤΙΡΙΚΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ο εξυπηρετικός και καλόκαρδος πρόεδρος της κοι-
νότητας Καλαρρυτιών απηύθυνε συγκινημένους τις θερ-
μές ευχές του για το νέο έτος 1989 από το ενισχυμένο
σε ισχύ Ραδιοφωνικό σταθμό Καλαρρυτιών. Ακούστη-
καν στα εφτάηρα και τα 'Αγγραφα οι ευχές του ξεμά-
χου της Πίνδου μας!

Για το νέο έτος έγινε η θεία λειτουργία του Μεγά-
λου Βασιλείου στον Αι-Νικόλα με Βυζαντινή μεγαλο-
πρέπεια. Η προσέλευση πιστών κάθε ηλικίας ήταν πρω-
τοφανής. «Καρφίτσα δεν έπεφτε» στην εκκλησία, κατά
το κοινώς λεγόμενο. Πραγματική ψυχική ανάταση στο
Θεό έζησε κάθε πιστός και έβγαίνει από την εκκλησία
«άλλος άνθρωπος».

Το πρώτο δεκάημερο του Ιανουαρίου ο κ. Αργύ-
ρης, διευθυντής της επιχείρησης «ΦΑΝΤΑ ΚΑΛΑΡΡΥ-
ΤΙΩΝ» μίλησε με ενθουσιασμό στο προσωπικό και ανα-

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Μην περιμένετε άνοιξη,
σε μορφή παρένθεσης,
στο αρχοντοχώρι μας Κα-
λαρρύτες. Αν την περιμέ-
νετε έτσι θα σας στήσει,
όπως γίνεται στα πεισμα-
τάρικά ραντεβού.

Τον Απρίλη χαμογέλαει
η άνοιξη στο κεφαλοχώρι
μας και τελειώνει τον Αί-
Δημήτρη. Δύο εποχές έ-
χουμε εδώ την άνοιξη και
τον χειμώνα. Καλοκαίρι
και χειμώνας έχουμε ά-
νοιξη. Απόδειξη: Ζήστε έ-
να χρόνο στους Καλαρ-
ρύτες και θα πειθήτε.

Οι «φορείς», αυτή η λέ-
ξη μου θυμίζει λουλούδια
νά'ουν, χάλασαν τον
κόσμο να ανακαινίσουν
το «ΞΕΝΙΑ» και είδαν κι
έπαθαν να βρουν μαστό-
ρους. Τελικά τα κατάρ-
φραν και όλα λάμπουν από
νοικοκυριό και καθαριό-
τητα.

Για το Πάσχα ήταν πα-
σμένα όλα τα δωμάτια.
Πρώτος έσπευσε ο Ορι-
βατικός Σύλλογος Αθη-
νών, που έχει στις αγά-
πες του το χωριό μας Κα-
λαρρύτες. Ο πρόεδρος
του δικαιολογημένα έλεγε
και ξανάλεγε - «Τέτοια
φιλοξενία, πουθενά δεν
βρήκαμε, μοναδική!

ΜΑΙΟΣ

Για το Μάη στο λε-
βεντοχώρι μας Καλαρ-
ρύτες δε χρειάζεται να
πας πουθενά, μπορείς να
πισώσεις το Μάη και στην
ισυλή σου, αλλά το έθιμο
βλέπεις.

Οι μεγάλες ηλικίες
προτίμησαν τις εξοχές
γύρω από το χωριό: Κέ-
λι, Τζάμινια, Κακάσι,
Μπάλα. Τα γινάτια και οι
έξοι με το τελεφερίκ αν-
ένησαν στον αγώνα
του Μάου, όπου γάρ-
ζαν μια μοναδική προ-
τομαγιά με στεφάνι από
ορεινά καυκάμια και λα-
μπάκια. Και να ξέρεις
ότι την ύπαρξή τους την
αγνοούσαν όλοι και τυ-
χαία κάποιος τα βρήκε

ΜΑΡΤΙΟΣ

Καινούργια χιόνι έπεσε χθε-
σ βράδυ. Τα πούλινα ανεδοκα-
τέβαιναν με αλυσίδες στο χω-
ριό. Η κίνηση στο Τελεφερίκ
είναι μεγάλη. Ο πρόεδρος του
χωριού έδωσε χρήσιμες πληρο-
φορίες στους επισκέπτες. Έλ-

λγες και αλλοδαπούς, για να
αποφύγουν τις ταλαιπωρίες και
να περάσουν ευχάριστα.

Ο ορεινός ήλιος φυσικά με
δόντια, χαϊδεύει στοργικά το
χιόνι κι ένας καταγάλανος
ουρανός γεμίζει τη φύση με
μοναδική ομορφιά. Μαγεία η α-
νάβαση. Αφιετήρια του έχει το
τελεφερίκ το προνάς του λό-
φου της Παναγίας και πέρας
ανάβασης τον αιχένα του Μπά-
ρου, όπου υπάρχει ένας σύγ-
χρονος ετώννας, που δικαιολο-
γημένα θα ζήλευε η Ελλάδα.
'Όλα μαρτυρούν με πράξη το
δομίσιο των Καλαρρυτιών.

Από τον αιχένα του Μπά-
ρου όλα φαίνονται όμορφα και
κάτασπρα. Πάντοτε από ψηλά
όλα δείχνουν μια πρωτόγνωρη
ομορφιά, που ο άνθρωπος του
καιρού μας αποστρέφεται!

τους ανθρώπους μας
ΚΑΖΑΜΙΑΣ 1989

ανάμεσα στα βράχια και
γινό. Τι ομορφιές κρύ-
βουν τα βουνά μας!

Μια μέρα του Μάη ο
πρόεδρος του χωριού μί-
λησε στους χωριανούς α-
πλά και πειστικά: «Κα-
λό είναι το μεσοχώρι και
οι γονιές καλημέρες, αλ-
λά καλύτερα είναι να πά-
με να καθαρίσουμε το
δρόμο για το λιβάδι. Τι
λέτε;» Σαν ένας άνθρω-
πος πρόθυμα σηκώθηκαν
όλοι και αφιέρωσαν μια
μέρα στο νοικοκυριό του
χωριού μας.

21 Μαΐου όλο το χω-
ριό έβαλε θεμέλιο λίθο
στο Σελίστι στην και-
νούργια Βυζαντινή εκ-
κλησία Κωνσταντίνου
και Ελένης. Η Βυζαντι-
νή μεγαλοπρέπεια μέσα
στην πανύψηλη της φύσης
θα προσφέρει ηχηρή α-
νάταση στους ξεμάχους
και πολιτιστικό επίπεδο
στο χωριό μας για ένα
ακόμη, πατροπαράδοτο
πανηγύρι κοντά στα άλ-
λα.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ο μπάριμα Βαγγέλης ο το-
λίκας μας εδήγησε λιτά και
θεμελιωμένα το λόγο που τα
βουνά μας εφέτος γνώρισαν
πρωτοφανή ζωή και κίνηση από
τους κτηνοτρόφους μας. 'Όλα
τα πρόβατα των Καλαρρυτιών
θήκαν στην Πίνδο!

— Μας έλυσε η ζέση και
το λιούρι στον κόμμο. Δε λέω
τα θαμπάκια έχουν λεφτά, αλ-
λά η υγεία δεν πληρώνεται με
τίποτε. 'Έτσι οι μιάς φαμίλιες
έμειναν στον κόμμο της Θεσ-
σαλίας και οι άλλες μιάς ανέ-
θηκαν στο χωριό με τα ζωντα-

να. Τον Αύγουστο στους
Καλαρρύτες, οι πολλοί
δικαιολογημένα λένε:
«Εμνήστημεν ανωνίων η με-
ρών». Πράγματι η κοι-

στο αρχοντοχώρι μας Καλαρ-
ρύτες κοντά στη σπάνη. Οι Κα-
λαρρυτιώτες δεν είναι μόνο
της πλάκας, αλλά περήφανες
κτηνοτροφικές μονάδες με εκα-
τοντάδες και χιλιάδες πρόβα-
τα. Καλαρρύτες δεν είναι μόνο
Εγγονισιά στα πλατάνια των
καρφειών, αλλά και ζωή κον-
τά στους ξεμάχους, στη φυσι-
κή γνώση μορφή της ζωής.

ΙΟΥΛΙΟΣ

Σαν να μην έφτανε το
πλήθος των ανώνυμων
παραθεριστών που κυριο-
λεκτικά ανέβηκε στο λε-
βεντοχώρι της Πίνδου μας
δε λείπουν και πολλοί ε-
πώνυμοι: Υπουργοί, κα-
θηγητές πανεπιστημίου,
διανοούμενοι, λογοτέχνες,
μουσικοί, αρχιτέκτονες κ.
ά. Δεν αναφέρουμε ονό-
ματα, για να μη ξεχάσου-
με ορισμένους και θα έ-
χουμε παρεξηγήσεις.

'Όλοι τους μένουν ά-
ναυδοι απ' το πολιτιστι-
κό επίπεδο, τη γνήσια αν-
θρωπιά και την πατρο-
παράδοτη φιλοξενία των
Καλαρρυτιών. Ο Ξέ-
νιος Ζεύς ζει ακόμη εδώ
επάνω, έλεγε ένας λαογρά-
φος, σε πείσμα της εικο-
νοκλαστικής εποχής μας.

Γλέντια με παραδοσια-
κό χρώμα γίνονται συχνά
τα βράδια στα μαγαζιά
της πλατείας. Εντύπωση
προξένησε η συμμετοχή
των ξένων, όχι για πλά-
κα, αλλά με γνώση και σε-
βασμό στο ύψος και ήθος
των αγνών δημοτικών
μας τραγουδιών.

Μεγάλη κίνηση παρα-
τηρείται στο κλειστό κοι-
λυμνητήριο. Το νερό χλω-
ριούται και θερμαίνεται!

νά. Του χρόνου, πρώτα ο Θεός,
θα γίνει εναλλαγή.

— Σωστά τα λές μπάριμα
Βαγγέλη.

— Δε λέω εγώ τίποτε, είπε
ο σφοδρός γεροτάληκας, αλλά
η υγεία, που είναι το πρώτο α-
γαθό στον άνθρωπο!

Πράγματι το δικό του ήταν
δυνατό.

Πολλοί βρίσκουν ευχάριστες
ημέρες του ξεκαλοκαιριού τους

Ειδικός γυμναστής του υ-
γρού στίβου προσφέρει
υπηρεσίες στους αρχά-
ριους.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Τον Αύγουστο στους
Καλαρρύτες, οι πολλοί
δικαιολογημένα λένε:
«Εμνήστημεν ανωνίων η με-
ρών». Πράγματι η κοι-

μοσλημιάρα δεν περι-
γράφεται. 'Ό,τι να πού-
με είναι λίγο.

Κορυφαίο γεγονός το
μεγάλο πανηγύρι του Δε-
καπενταύγουστου π ο υ
χρησάει τους ολόκληρους
ημέρες!! Ζωντανεύει το
χωριό και πείθει και τον
πιο φαρμακόλογισσο ότι
οι Καλαρρύτες δεν πε-
θαίνουν ποτέ, γιατί είναι
ιδέα, θρόλος, πολιτι-
σμός!

Ο Δεσπότης μας, ο
Σεβασμιότατος 'Ασπής
κ.κ. Ιγνάντιος, έστειλε ε-
ξομολόγο στις αρχές του
μήνα για εξομολόγηση.
Οι παρακατήσεις στον Αί-
ν Νικόλα παρουσιάζουν
συμμετοχή πιστών.

Δεν έλασε το χωριό
μας και ο Δημόσιος Ιω-
αννίνος, λαμπρός άν-
θρωπος, που είναι φανα-
τικός φίλος των Καλαρ-
ρυτιών για τον απλό λό-
γο, διότι τον συγκινεί το
πάθος για δημιουργία
των Καλαρρυτιών.

Έστειλε δυο μέρες τη
φιλαρμονική του Δήμου
να ψυχαγωγεί τους
χωριανούς μας και τους
φίλους μας.

Κοντά πάντα στο χω-
ριό μας ο Ιστορικός Πα-
τριωτικός Σύνδεσμος Κα-
λαρρυτιών «Η ΠΙΝΔΟΣ»
που παρουσιάζει όμορφες
βραδινές πολιτιστικές πε-
ριουσιότητες.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ανοίγουν τα σχολεία,
όσοι έχουν παιδιά κατε-
βαίνουν και λένε ένα με-
γάλο ευχαριστώ στο ανε-
πανάληπτο ξεκαλοκαίρι

τήσεις πόδι στο χωριό,
πέτρα έριξε;

— Ποιά πέτρα, κάθε
χρόνο το απολαμβάνω
απ' το Σεπτέμβρη και με-
τά. Και ξέρεις γιατί; Δεν
μου αρέσουν τα νταβαν-
τούρια.

— Δίκιο έχεις Βασίλη
μου. Είναι πολλοί που
σκέπτονται σαν ξένα,
φτάνει που δεν ξεκοβουν
απ' το χωριό.

Την εποχή αυτή χαιρέ-
σαι και μελετάς τα νέα α-
ποκτήματα του Μουσεί-
ου. Πρόκειται για το
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ και ΠΟΛΙ-
ΤΙΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑ-
ΛΑΡΡΥΤΩΝ.

Πόση δύναμη, φαντα-
σία, ευαισθησία, μεράκι,
καημός, πάθος ομορφιάς
και ζωής πήγαζε στις α-
τοφωλιές της Πίνδου μας
το μοναδικό μας χωριό
Καλαρρύτες

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Η ΕΟΚ απ' τις Βρυξέλλες
με έγγραφο της ζητεί απ' τους
ενδιαφερόμενους της πολιτικής
Καλαρρυτιών να υποβάλουν αί-
τηση για τηλεφώνω μέσα σε
δέκα μέρες. Οι παροχές είναι
περιορισμένες μόλις φτάνουν
τις τρεκόσιες (300)!

Οι αιτήσεις άναψαν φωτιές
και τα χαρτόσημα των είκοσι
τελείωσαν, άντε να στείλουν
τα Πρόματια χαρτόσημα.

Ο υπάλληλος Προμάντων
μας πληροφορεί στο τηλέφω-
νο ότι χαρτόσημα δεν υπάρ-
χουν ούτε στο γραφείο του,
ούτε στα Ιωάννινα, ούτε στην
Αθήνα.

— Δεν τηλεφωνείτε στις
Βρυξέλλες, ίσως εκεί θα 'χουν
και εμείς στην Ελλάδα ΕΟΚ εί-
μαστε.

— Θα προσπαθώ είπε ευ-
γενικά ο άνθρωπος.

— Είδικος δεσφού, έλεγε ο
Σταύρος ο συγχωριανός μας,
στο φίλο του Άλκο να χόσου-
με το τηλέφωνο απ' το χαρτό-
σημο.

— Για να δούμε;
— Τι να δούμε, η δουλειά

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Γκρίν, Γκρίν, Γκρίν.

— Πάλι το τηλέφωνο Τασία, πήγαίνε σε παρακα-
λώ να δεις ποιος είναι.

— Εσένα ζητούνε. Τον κ. Νίκο μου λένε.

— Εμπρός.

— Γεια σου Νίκο, Μπάμπης εδώ.

— Μπάμπης;

— Ναι βρε, ο Μπάμπης ο αρχιτέκτονας απ' το
Ηράκλειο.

— Μπάμπη, τι κάνεις, τι χαμπάρια;

— Όλα καλά Νίκο μου. Ξέρεις γιατί σε πήρα; Ά-
κουσε να δεις. Είπα στη γυναίκα μου τη Μαίρη με την
αδεια μου ν' ανέβω στο χωριό σου Καλαρρύτες.

— Ευχαρητήρια Μπάμπη για την εκλογή σου,
έκανες την καλύτερη επιλογή.

— Διάνα που λέμε.

— Σωστά, Νίκο μου, αλλά ο τηλεφωνητής του Ξε-
νία, ευγενικό παιδί δε λέω, αλλά μου τα φέρνει σκού-
ρα. Άκου, τι λέει. Δεν έχουμε δωμάτια. Είναι πιασμέ-
να και τέτοια, θάθελά, Νίκο μου, να του πεις κάτι να
εξυπηρετηθώ.

— Ευχαριστώ, αλλά αν σου λέει αυτός δεν έχει,
πραγματικά δεν έχει, είναι περιττό να τον ενοχλήσω.

Εκτός...

— Τι εκτός;

— Να, αν παίρνα τον τηλεφωνητή του χωριού,

τον Φίλιππο, να μας βρει κανένα δωμάτιο σε σπιτί.

Πράγματι ο καλόκαρδος και ευγενικός Φίλιππος

βρήκε το δωμάτιο για τη χειμερινή άδεια.

Αυτά για το 1989, για το 1990 έχει ο Θεός και ως
τότε «Χρόνια Πολλά».

φαίνεται. Οι άνθρωποι το λένε
καθάρ «μέσα σε δέκα μέρες»
αίτηση, αλλά αίτηση έξερει ση-
μαίνει χαρτόσημο και χαρτόση-
μο δεν υπάρχει και όταν δεν
υπάρχει δεν γίνεται δεκτή υπο-
βολή της αίτησης και τα τηλε-
φωνα πόνε αλλού.

— Απλά πράγματα.
— Πολύ απλά.
— Βρε για δεσ όπ το πράγ-
μα είναι απλό!

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Τα τηλέφωνα του ΞΕ-
ΝΙΑ έσπασαν για δω-
μάτια, ο δόλιος ο τηλε-
φωνητής έδωσε την υ-
λαρά για να τους πει-
σει ότι δεν υπάρχουν δω-
μάτια. Πολλοί δεν πι-
στεύουν, ανεβαίνουν με
τη φαμίλια τους με την
ελπίδα ότι θα θούν, ε-
δώ πιστεύουν απάνατα
στα λόγια του τηλεφω-
νητή, αλλά δε μόνον έ-
ξω δολεύονται σε φιλο-
ξενία σπίνια. Στο κεφα-
λοχώρι Καλαρρύτες κα-
νέννας Ξένος δεν έμεινε
στο δρόμο!

Τπάραξε σκέψη να α-
ναγορευθεί και δεύτερο
ΞΕΝΙΑ φυσικά σε πα-
ραδοσιακή δομή και σύγ-
χρονη λειτουργικότητα.
Ο Ε.Ο.Τ. που δε δια-
ψεύστηκε στις πρώτες
προβλέψεις θοίκαει τη
σκέψη ενδιαφερόντα και
γόνιμη. Στο χωριό θοί-
σκονται οι ευδιήμονες μη-
χανικοί για σχέδια και
μελέτες.

Οι αθλητικές εγκατα-
στάσεις Κλασσικού αθλη-
τισμού Καλαρρυτιών πα-
ρουσιάζουν κίνηση από
αθλητές 'Ελληνες και
Ξένους, που προπονούν-
ται για την καινούργια
Ολυμπιάδα. Ένας Γερ-
μανός προπονητής θοί-
σκει το επίπεδο των εγ-
καταστάσεων υψηλό και
καλύτερο της Ευρώπης.
το κλίμα μοναδικό και η
φιλοξενία απίστευτη.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Γκρίν, Γκρίν, Γκρίν.

— Πάλι το τηλέφωνο Τασία, πήγαίνε σε παρακα-
λώ να δεις ποιος είναι.

— Εσένα ζητούνε. Τον κ. Νίκο μου λένε.

— Εμπρός.

— Γεια σου Νίκο, Μπάμπης εδώ.

— Μπάμπης;

— Ναι βρε, ο Μπάμπης ο αρχιτέκτονας απ' το
Ηράκλειο.

— Μπάμπη, τι κάνεις, τι χαμπάρια;

— Όλα καλά Νίκο μου. Ξέρεις γιατί σε πήρα; Ά-
κουσε να δεις. Είπα στη γυναίκα μου τη Μαίρη με την
αδεια μου ν' ανέβω στο χωριό σου Καλαρρύτες.

— Ευχαρητήρια Μπάμπη για την εκλογή σου,
έκανες την καλύτερη επιλογή.

— Διάνα που λέμε.

— Σωστά, Νίκο μου, αλλά ο τηλεφωνητής του Ξε-
νία, ευγενικό παιδί δε λέω, αλλά μου τα φέρνει σκού-
ρα. Άκου, τι λέει. Δεν έχουμε δωμάτια. Είναι πιασμέ-
να και τέτοια, θάθελά, Νίκο μου, να του πεις κάτι να
εξυπηρετηθώ.

— Ευχαριστώ, αλλά αν σου λέει αυτός δεν έχει,
πραγματικά δεν έχει, είναι περιττό να τον ενοχλήσω.

Εκτός...

— Τι εκτός;

— Να, αν παίρνα τον τηλεφωνητή του χωριού,

τον Φίλιππο, να μας βρει κανένα δωμάτιο σε σπιτί.

Πράγματι ο καλόκαρδος και ευγενικός Φίλιππος

βρήκε το δωμάτιο για τη χειμερινή άδεια.

Αυτά για το 1989, για το 1990 έχει ο Θεός και ως
τότε «Χρόνια Πολλά».

Ο Καλαρρυτιώτης

ΣΥΜΕΧΕΙΑ ΑΓ' ΤΗ 2η ΣΕΛ.

Τι να σου κάνει ξεσηγορημένο όντρο, που φωνάζει ότι θέλει να γεμίσει. Αλλά δεν είναι με τη δύναμη του Θεού, που είπες αφεντικό, παρά με τη δύναμη της Παναγίας. Ο Θεός, αφεντικό, είναι πολύ ψηλά, δε βλέπει και δεν ακούει τον πόνο του ανθρώπου. Η Παναγία τον ακούει, γιατί είναι κοντά μας. Είναι άνθρωπος και ξέρει από πόνο και πτώχεια. Τι είναι ο Ιωσήφ, κυρά; Μαργαρίτα. Παπουτσία εγώ, μαργαρίτα ελάγου του, ξέρει από πτώχεια. Είχε πολυτέλεια η φαμίλια του και δύσκολα το 'θαγαζε πέρα ο δύστυχος, όπως κι εγώ.

Παύλ μίλησε ο Αποστόλης. 'Ίσως η μόνη φορά που μίλησε τόσο πολύ. 'Όσο μίλουσε είχε τα κεφάλια ακυρτά κι έβλεπε το τραπέζι και σάλευσε τα δυο δάχτυλά του απάνω στο τραπέζι, ο δείκτης και το μεσαίο.

Ναι, στους αρθρώσεις και ξέρω στους γόνατους, έτρωγε κι έβλεπε τόσο, που κυρτά ξεκούμπινα τ' απάνω κομμάτι του παντελονιού του να μη σκάσει, μα και για να φάει και να πιει ακόμη. Κρυφά επίσης πέταγε κόκαλα και κράστα κάτω από το τραπέζι για το σκύλο τόσο, που όταν τέλειωνε η γιορτή, με πολλή δυσκολία, με στάσεις και λαχνολάσματα, ανέβαιναν το μικροσύνθηρο Πόλης — Χώρας, για να φτάσουν στο σπίτι τους.

Όταν ο Μανώλης πάτησε τα έξι, τον έπαιρνε μαζί του, τάχατες να του δασά το ίσο στο τραγούδι και την ψαλτική (του είχε μάθει ν' ανοίγει το στόμα και να θάγει ένα μακρόσυρτο «α-α-α...», μα ο μοναδικός ακούσιος ήταν να φάει κι αυτός κόνα κοφίδι. 'Όταν το παιδί χόρταινε και σταμάταγε, ο πατέρας το πρόσταζε χτυπώντας με το δάχτυλο το κοίτημα, να κερδίσει.

— Φάε, ρε θάλα, που τα 'χουμε ζώμα. Δες το Μούργου, δες και μένα, πώς τρώμε!

— Εν ημπορώ πατέρα, έλεγε ο μικρός. Ακούω θάλα.

— Φάε, ρε, ζώμα είναι, διά. ταξέ πάλι ο πατέρας, ως να γένει άλλος γάμος, θα χωνέψουμε.

— Εν ημπορώ, Ενάλεγε το παιδί, έτοιμο να κλάψει.

Ο πατέρας τον κοίταζε αγριεμένος και η ματιά του είχε θαύματα περιφρόνηση.

— Κόρμας ε θα προκάνεις στη ζωή. 'Ηραες για σήμερα, φάε και γ' αύριο.

— Εν ημπορώ άλλο, παρκά. λαιος ο μικρός.

Κούναγε ο πατέρας το κεφάλι, έσκυβε απάνω από το γιο, που μουρμούριζε.

— Τότε πάρε κανένα κομμάτι φι ψαχό και χύσαστο στον κόρφο για στη ζέση... Νάσαι ευπρόνος, ουμνούμε. Εμείς τραγουδούμε και διασκεδάζουμε τον κόρφο, έχουμε λοιπόν δικαίωμα στο φαί να φάμε ζώμα όσο θέλουμε. Κατάλαβες; Κόρφο μπουστά σου κι όμα δε σε κοπάζει κανένας, όρμα ένα καλό κομμάτι και χύσαστο στον κόρφο για στη ζέση. Εμένα ο κόρφος μου κουνάει να γεμίσει.

Στις πέποιες λοιπόν μεγάλες θρησκευτικές γιορτές, αφού ο Αποστόλης είχε οργάνώσει όλα τα σπία και τα μαγαζιά της Χώρας, που την εποχή εκείνη κοντά δει χιλιάδες ψυχές, έπαιρνε την κατηγορία για

ΝΑ ΤΑ ΠΟΥΜΕ;

την Πόλη που είχε ως είκοσι χιλιάδες, με πολλά μαγαζιά και καφενεία. Μπρος ο Αποστόλης με τη μαγκούρα στο δεξί, τον κουμπάρ στο αριστερό, λίγο πίσω το Μανολί, λίγο πιο πίσω ο Μούργος, αργαπεριπότη οι όλοι τους, παίρνουν βόλτα σπία, μαγαζιά, καφενεία, συντομούντας το τραγούδι στην πρώτη ή τη δεύτερη το πολύ στροφή, για να προλάβουν.

Ο Αποστόλης είναι άνθρωπος ήμερος και γλυκομίλητος, κα ποτέ καυγά δεν έκανε έστω κι αν τον φερνόντουσαν άσχημα. Υποχωρούσε. Κοιμήτορα κάποιος γνωστός του του έκανε την παρατήρηση.

— Στάσου άνθρωπε, ρε, Αποστόλη. 'Έχεις δίκιο.

— Εγώ το ξέρω, έλεγε ταπεινά, μ' αυτούς δεν το ξέρει. Και απόλειπε από την κακή ώρα.

Κονταυλός, λίγο χοντροκέφαλος, με ώμοις πλατούς, πρόσωπο άκακο και πονεμένο, ένα πόνο χαζό και ολάκερος μύριζε μοσχολίβανο. 'Ένα κομμάτι είχε πάντα στο στόμα και το ανάγλυφο, γιατί έλεγε πως έκανε καλό στη φωνή του. «Τη δουλειά μου και της δίνει αγέρα», έλεγε. Μύριζαν και τα χέρια του μοσχολίβανο, γιατί μ' αυτά τα σκληρά μαυρισμένα σπία τη δουλειά δάχτυλα, πριχού το φέρει στο στόμα, το μάλαζε να το μαλακώσει.

— Να τα πούμε, αφεντικό; ρώτησε πάλι ο Αποστόλης.

— Πάτε τα... Πάτε τα...

Ο Αποστόλης ακούμπησε το χωματένιο κουμπάρ στο τραπέζι, μπροστά του βέβαια, πήρε τη μαγκούρα στο αριστερό χέρι, κομύπησε το παλιό παλτό του, έριξε μια ματιά αφέντη στο χλωμό, κουρασμένο παιδί που και στο Μούργου που είχε ξεκαλώσει στο μαλακό χαλί, ξερόβησε και χτυπώντας τα δυο δάχτυλα —δείκτη και μεσαίο— της δεξιάς χέρας στο τραπέζι, άρχισε.

«Αρχή μηνιάσα κι αρχή (χρονιάσα) ψηλά μου δεντρολιβανιάσα κι αρχήρη, αρχή καλός μας χρόνος εκκλησιάσα, εκκλησιά με τ' άγιο βρόνος...»

Η φωνή βαθιά, μελωδική, χόιδε ευχάριστα τ' αφτί σου. Είχε τα μάτια σηκωμένα στο ταβάνι, λες κι έβλεπε τον Λη Βασιλή να κατεβαίνει από τον ουρανό γελαστό με τις χούφτες γιομάτες φορητό να του τα προσφέρει, τόσο το πρόσωπό του είπαμε χαριτωτό.

Αφού τέλειωσε ολόκληρο το τραγούδι είπε ένα δυνατό «Και του χρόνου σας, καλή υγεία και ο Θεός και η Παναγία βοηθεί σας», χούφτωσε από το τραπέζι το χωματένιο κουμπάρ, ράου, μα δεσ από ντροπή, δεσ από σκάνημα, δεν τον άπλωσε μπρος στον πατέρα. Η μητέρα έφερε κουραμπιέδες κι ένα ποτηράκι για το κοινό.

— Ο μικρός δεν πίνει, είπε η μητέρα.

— Πίνει, έκανε θεληματικό ο Αποστόλης. Κάνει κρύο και πίνει. Πίνει και ο Μούργος.

Γέλασε όλοι και η μητέρα λίγο απότομα, είπε.

— Ε, όχι, δε θα βάλλω του Μούργου μέσα στα κρουσάλλια.

νο ποτηράκι, έκανε φανερά α-γοναχτημένη, και έφερε ένα ακόμη ποτηράκι.

Του πατέρα το γιόμισσε, του Μανολή μόλις σκέπασε τον πό- του ποτηριού.

— Βάλε, ευλογημένη, είπες αιά ο Αποστόλης. Κάνεις πράξη Θε-η-κήρη, το έμεινε, βοηθάς το φτωχό να μην πουν- τισίσι!

— Μην το πειράξει το παιδί. Πόσων χρόνων είναι;

— Πέρασε τα εννιά, πάτησε τα δέκα. Δεν έχει φάδο.

Η μητέρα απαγόμισε και το άλλο.

Ο Αποστόλης σήκωσε το ποτηράκι ψηλά, το έφερε στο μάτι και κοιτάξε στο φως το ρουμινι χρώμα, το έφερε στα χείλη και το έβρεξε, τα έπειξε, είπες.

— Ωραιοί... Ωραιοί... Ελληνικό. Μπράβο. Πες, διάταξε το γιο και φωνάχτο ευχέθηκε, ψάλλομυστά, «Καλή χρονιά και υ-γεί-α...» και το κατέβασε μονορούφι κλώνοντας ένα «Α», από ευχαρίστηση και πόλη είπες.

«Ωραιο... Ωραιο!», περίπου σα να έλεγε, «Βάλε ακόμη ένα...».

— Πες, βρε, χρόνια πολλά. Είς πολλά έξι, δέ-απο-τα, έκανε τραγουδιστά και γουλιό γουλιό δος του μα και να πάει κά-τω και άντες να ηγαίνουμε, έχουμε και δουλειές.

Ο μικρός πήρε το ποτηράκι, κάτι μουρμούρισε ακαταλαβίστικο και ρούφηξε κοντά το μισό.

— Στάκου, ρε, αιά, του φωνάζει ο πατέρας, που πιας, ε; μεπικήρ θα γένεσι; που πήρε το ποτηράκι και το άδειασε στο δικό του καταπίνον. Στάθηκε να βλέπει τους κουραμπιέδες.

— Πάρτε... πάρτε, είπε η μητέρα. Πάρτε από δυο πρεις. Πάρτε τους όλους για το σπίτι, να φαν και τ' άλλα παιδιά. Πήρε χορτί η ίδια, τους τάλειξε και τους έδωσε του Αποστόλη. Τους πήρε και τους έ- χωσε στην πενήτα του. Τότε πήρε και ο πατέρας ένα είκοσι λιρέτες, που τότες έκανε πέσσερα μεροκάματα και το πέ- ρος μέσα από τη στενότητα του κουμπάρ.

Ο Αποστόλης βλέποντας το είκοσι γουλιό της μάτια και ξεροκατάπιε. 'Όταν έπεισε από- νω στ' άλλα λιανά και άκουσε

τον κρότο τους γελάσε όλο το πρόσωπό του, λες και άκουγε μουσική. «Σπολλάτη... Σπολλάτη, αφέντη!... Είς πολλά έ- τη...» χαϊρέθηκε έναν ένα με το κοντάχό του, πάντα ευχόμενος δουλικά, σταυροκοπήθη- κε, πήρε την εικόνα και την ασπασθηκε.

— Βοήθα, κυρά Παναγιά, εί- πε. Κι εμπρός, παιδιά, πάμε.

Εκεί στην Εώπορτα που ο πα-τέρας το συνόδεψε για να κλεί- σει την πόρτα πίσω τους, στα- μάτησε ο αφέντικος-φιλτήρος και με σκυφτό το κεφάλι είπες ντροπαλά.

— Αφεντικό, και με το μπο- ρά-κι άλλας, ηξέχασε να δώ- κεις ένα γράσι στον καλονάρ- χο, και έδειξε το γιο του.

— Α, καλά το είπες, έρμε Α- ποστόλη, κι έδωσε στο παιδί έ- να φράγκο.

— Φίλησε, ρε, το χέρι του αφέντη, μουγκρίσε ο Αποστό- λης.

Αφού πήρνε θάλα μερικά ακόμη σπία και κατέβασε λι- γοστά ακόμη ρούμια, αποφάσι- σε να προηδύσει για τη Χώρα.

— Η ώρα είναι περασμένη. Κονταυλός μεσάνυχτα, του εί- πε ο ναοικύρης του τελευ- ταιού σπιτιού.

Ο αγέρας αφύριζε και το σκότος είταν πυκνό. Ο Απο- στόλης με την κομπανία του βρισκόντουσαν τότε στη γεπο- νιά του Αη Μάμα, που έχει τη φήμη στοιχειωμένου τόπου μια που εκεί κοντά βρίσκεται το νε- κροταφείο. Οι δρόμοι είναι γυ- μάτι πέτρες και λογής πρά- ματα, που το παρασέρνει ο ξε- ροπάτωμος όταν βρέχει δυνατά και τα παρασέρνει ορμητικά α- πό το θουλό.

Ο Αποστόλης χτυπώντας ο- λένα τη μαγκούρα προχωρεί και το Αποστολάκι με το λι- γοφάντορο από πίσω φωτίζει και δε φωτίζει μια οργιά ένα γύρο. Μιλιά δεν ακούγεται, ού- τε άλλο, παρά το περήνητό τους, η μαγκούρα που χτυπά και το δυνατό θήγμο του Απο- στόλη, που το έκανε επίτηδες για να δώχνει το φάδο της νυ- χτερινής ηραχίας που θάραινε την ψυχή τους από τους φου- ραλωμένους» και τα στοιχειά.

«Όχι, σ' ένα στρίψιμο του δρόμου, ένας άνθρωπος καθι- σμένος για φυσική ανάγκη του, ακούγοντας Εσφηνικά δήματα

και βλέποντας τη χλωμή φά- για από το φανάρι, φοβήθηκε μη γνωρίσει, ανασήκωσε το παντελόνι που, κροτώντας το με τα χέρια, πετάχτηκε απάνω, μπρος από τη μύτη του Απο- στόλη και το 'βαλε στα πόδια. Ο Αποστόλης έριξε φωνή πρά- μου, έσφιξε με το αριστερό χέ- ρι τον κουμπάρ, με το δεξί τη μαγκούρα και πήρε δρόμο. Το φανάρι γλίστρησε από το μουδιασμένο δάχτυλο του Μα- νολιού, έπεισε κ' έσθθηκε και το παιδί έτρεξε πίσω από τον πα- τέρα του ξεφυνδίζοντας και κλαίγοντας. Και ο γοναίος, σαν τον αφέντη του, Μούργου, το 'βαλε στα πόδια όσο γνό- τανε γρήγορα και σταμάτησε μεσαστράφι Πόλης — Χώρας.

Πατέρας και γιος τρέξαν έ- πει κάμποσα λεφτά, γιατί τα δι- κά τους θήματα και οι φωνές τους οι κλαίμενες τους μεγά- λυναν το φάδο που είχε σφι- ναιθεί μέσα τους. Θάραινε πως ολόκληρη συμμορία από «μουζαλωμένους» τους κυνη- γούσε με τα μαχαίρια στο χέ- ρι. Εσφηνικά, ήτσαρ, ο Αποστό- λης γλίστρά και πέφτει με τα μάτια. Άλλοι πήγε η μαγκού- ρα, άλλοι ο κουμπάρ, που πέφτοντας κομπιάστηκε και οι πενταροδεκάρες και τα γρό- σια σκόρπισαν. Ο Αποστόλης, εκεί πεσμένος, θάλαξε να φω- νάζει. «Βοήθεια, χριστιανοί, αι- μας σφύζουσ». Κόμμοσι ο- κούσανε τις στριγγιές του, πε- τάχτηκαν από τα σπία τους και πρέσανε σε βοήθεια. Τότες σηκώθηκε και δυσκολοασαί.

Πέρασε τη σήραγγα μέσα σ' ένα πανθαμίνο από κορ- ναρίαμα. Φτάσαμε στη γέφυ- ρα. Μπρόστά μας ο Καλαρρυτι- κός με τα παφλόδοντα νερά του σκόρπισε λογίων-λογίων μελάνι.

Φτάνοντας στην όμορφη πλα- τεία που χωριό, δεχτήκαμε το πρώτο καλωσόρισμα από το γερολάτριο που τη στελιζέ.

Ακούσθησαν τα καλωσορί- αμα από τους Εωμάρχους συν- χωρινάτους μέσα σε μια χαρού- μενη στήμφορρα. Το χωριό φο- ρούσε τα γιορτινά του, έσαν- ζούσε τις παλιές καλές του μέ- ρες.

Καλωστέρμενα γιορτινά προ- πέζα, ένα γύρω στην πλατεία, γεμάτα από κάθε είδους καλο- μαγεμένα φραγιά και ό,τι άλλο μπορούσε κανείς να φαν- ταστεί. Λεβεντονίες και λεβεν- τογύναικες ντυμένες τις όμορ- φες παραδοσιακές στολές μας, πρόδινε να μας περιποιηθούν. Στις όμορφες πέτρινες κερί- δες, που στολίζοντο το χώρο, τα παιδιά, ισπολμάνοντας το πανόραμα που εμφάνιζε η πλα- τεία, περιμεναν το κόψιμο της πίτας και το μοίρασμα των δώ- ρων.

Η άνδρωποι πήραν το φα- νάριο τους από τα σπία τους και πήγαν «στον τόπο του ε- γκλημμένου». Εκεί βρήκαν τη μαγκούρα, τα θράμολα του κου-μπάρ και μαζέψανε, όσα βρή- κανε από τα σφηνισμένα λεφτά.

— Και το είκοσι... Το εί- κοσιάρ μου... Το είκοσιάρ του αφεντικού, φώναζε.

Το μισό το πόταγε. Το είδε το Μανολί, έσκυψε, τα έπι- σε και του τα έδωσε.

— Αύριο πρωί-πρωί, προτού φρέξει, να ρούμια να ψάδουμε, μίλησε στο γιο περπατώντας.

— Αύριο πατέρα, είναι του Αη Βασιλή κ' έχουμε εκκλησιά.

— Α, ηξέχασα, έκανε, πρέ- βηξε την τραγιάσκα κι έβρεξε την κεφάλια του. Ηκόμοι αι μουζαλωμένοι α' Εσχάσω.

— Εν είπα μουζαλωμένον, πα- τέρα, είπες δειλό το παιδί. Η- θαρρέσαμε μα εν είπα.

— Μουζαλωμένοι θα λέεις πως είπα. Και αύριο α' πρεϊ εσύ στη θέση μου πρωί πρωί και τα μάτια σου δεκατέσσερα, α' μη σου φύγει καμιά δεκάρα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΓΚΛΗΣ

Την Κυριακή 15-1-1989

στο Πνευματικό μας Κέν-τρο, μέσα σε πατριωτική κοσμοσυρροή, πλημμυρί-α αγάπης, κόπηκε η κα-θαρμένη πίτα του Συν-δισμού, με κεράστηκαν ποτά, γλυκά και τα πα-τροπαράδοτα καρκανά-κια, προσφορά συγχωρι-αγών μας χρυσόχρυν νοι-κοκυρών. Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου μας κ. Θεόδ. Μαρτίτης στην ομι-λία του είπε:

Αγαπητοί μου συγχωριανοί, δε ξεκίνησα κάπως αναρρό-δο, και όχι με τις καθιερω-μένες ευχές, όπως συνήθιζατε σ' αυτού του είδους τις γιορ-τές.

Αφορμή γ' αυτό που θα πω, στάθηκε ένα όνειρο, που με γέ-μισε χαρά και συγκίνηση.

Δεν ξέρω πόσο θα τα κατα-φέρω, αλλά θέτοντας τις σκέ-ψεις μου σε κάποια σειρά, θα προσπαθώ να γίνω κατανη-γός απ' όλους σας, με την ελ-πίδα πως δεν θα σας κυρδάσω. 'Ήταν, λέει, ένα Κυριακάτικο πρωινό του Γενάρη, σαν ήμέ-ρα, και με φάλαγγα από αυ-ποκίνητα, γεμάτα Καλαρρυτι-κούς, ξεκίνησε από τα Πίννενα για το χωριό μας.

Η χαρά και η συγκίνηση ζω-γραφίζονταν στα πρόσωπα μας. Καλαρρυτιώτικα τραγούδια α-κούγονταν από παντού.

Η διαδρομή πολύ όμορφη και το ταξίδι Εξοικονόμο.

Πέρασε τη σήραγγα μέσα σ' ένα πανθαμίνο από κορ- ναρίαμα. Φτάσαμε στη γέφυ- ρα. Μπρόστά μας ο Καλαρρυτι- κός με τα παφλόδοντα νερά του σκόρπισε λογίων-λογίων μελάνι.

Φτάνοντας στην όμορφη πλα- τεία που χωριό, δεχτήκαμε το πρώτο καλωσόρισμα από το γερολάτριο που τη στελιζέ.

Ακούσθησαν τα καλωσορί- αμα από τους Εωμάρχους συν- χωρινάτους μέσα σε μια χαρού- μενη στήμφορρα. Το χωριό φο- ρούσε τα γιορτινά του, έσαν- ζούσε τις παλιές καλές του μέ- ρες.

Καλωστέρμενα γιορτινά προ- πέζα, ένα γύρω στην πλατεία, γεμάτα από κάθε είδους καλο- μαγεμένα φραγιά και ό,τι άλλο μπορούσε κανείς να φαν- ταστεί. Λεβεντονίες και λεβεν- τογύναικες ντυμένες τις όμορ- φες παραδοσιακές στολές μας, πρόδινε να μας περιποιηθούν. Στις όμορφες πέτρινες κερί- δες, που στολίζοντο το χώρο, τα παιδιά, ισπολμάνοντας το πανόραμα που εμφάνιζε η πλα- τεία, περιμεναν το κόψιμο της πίτας και το μοίρασμα των δώ- ρων.

Η άνδρωποι πήραν το φα- νάριο τους από τα σπία τους και πήγαν «στον τόπο του ε- γκλημμένου». Εκεί βρήκαν τη μαγκούρα, τα θράμολα του κου-μπάρ και μαζέψανε, όσα βρή- κανε από τα σφηνισμένα λεφτά.

— Και το είκοσι... Το εί- κοσιάρ μου... Το είκοσιάρ του αφεντικού, φώναζε.

Το μισό το πόταγε. Το είδε το Μανολί, έσκυψε, τα έπι- σε και του τα έδωσε.

— Αύριο πρωί-πρωί, προτού φρέξει, να ρούμια να ψάδουμε, μίλησε στο γιο περπατώντας.

— Αύριο πατέρα, είναι του Αη Βασιλή κ' έχουμε εκκλησιά.

— Α, ηξέχασα, έκανε, πρέ- βηξε την τραγιάσκα κι έβρεξε την κεφάλια του. Ηκόμοι αι μουζαλωμένοι α' Εσχάσω.

— Εν είπα μουζαλωμένον, πα- τέρα, είπες δειλό το παιδί. Η- θαρρέσαμε μα εν είπα.

— Μουζαλωμένοι θα λέεις πως είπα. Και αύριο α' πρεϊ εσύ στη θέση μου πρωί πρωί και τα μάτια σου δεκατέσσερα, α' μη σου φύγει καμιά δεκάρα.

ΚΟΠΗ ΠΙΤΑΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ (ομιλία Προέδρου)

μην σ' φάσας και τριαντάφυλ. Ακολούθησαν η Μαρτίνθη με το Γιάννη, η Κούλα με τον Χρι- στόφορο, η Νίνα με τον Κώστα η Διομάνθη με το Βασίλη, η Ρί- να με τον Πόνο, η Σοφία με τον Κώστα και όλοι οι άλλοι με τη σειρά που πιάστηκαν στο χο-ρό. 'Ένα λεβέντικο χορευτικό μεγαλειό που σούφερνε δάκρυα χαράς. Κι ενώ ο χορός συνεχι- ζονταν, αποφάσισα ν' ανηφορί- σω ως το σπίτι μου. Κουρασμέ- νος από την απότομη ανηφόρα που Ζάνγκλη καθίστα στο πεζούλι της αυλής για μια ανάσα. Τα μάτια μου σηκώθηκαν προς τα παράθυρα. Σφηνικά, ντάλα με- σημέρι, μ' έναν ήλιο λαμπερό, βλέπω φάρα ν' αναβοσβήνουν στα παράθυρα, ενώ μια φωνή γεμάτη παράπονο ακούστηκε:

Αφορμή γ' αυτό που θα πω, στάθηκε ένα όνειρο, που με γέ-μισε χαρά και συγκίνηση.

Δεν ξέρω πόσο θα τα κατα-φέρω, αλλά θέτοντας τις σκέ-ψεις μου σε κάποια σειρά, θα προσπαθώ να γίνω κατανη-γός απ' όλους σας, με την ελ-πίδα πως δεν θα σας κυρδάσω. 'Ήταν, λέει, ένα Κυριακάτικο πρωινό του Γενάρη, σαν ήμέ-ρα, και με φάλαγγα από αυ-ποκίνητα, γεμάτα Καλαρρυτι-κούς, ξεκίνησε από τα Πίννενα για το χωριό μας.

Η χαρά και η συγκίνηση ζω-γραφίζονταν στα πρόσωπα μας. Καλαρρυτιώτικα τραγούδια α-κούγονταν από παντού.

Η διαδρομή πολύ όμορφη και το ταξίδι Εξοικονόμο.

Πέρασε τη σήραγγα μέσα σ' ένα πανθαμίνο από κορ- ναρίαμα. Φτάσαμε στη γέφυ- ρα. Μπρόστά μας ο Καλαρρυτι- κός με τα παφλόδοντα νερά του σκόρπισε λογίων-λογίων μελάνι.

Φτάνοντας στην όμορφη πλα- τεία που χωριό, δεχτήκαμε το πρώτο καλωσόρισμα από το γερολάτριο που τη στελιζέ.

Ακούσθησαν τα καλωσορί- αμα από τους Εωμάρχους συν- χωρινάτους μέσα σε μια χαρού- μενη στήμφορρα. Το χωριό φο- ρούσε τα γιορτινά του, έσαν- ζούσε τις παλιές καλές του μέ- ρες.

Καλωστέρμενα γιορτινά προ- πέζα, ένα γύρω στην πλατεία, γεμάτα από κάθε είδους καλο- μαγεμένα φραγιά και ό,τι άλλο μπορούσε κανείς να φαν- ταστεί. Λεβεντονίες και λεβεν- τογύναικες ντυμένες τις όμορ- φες παραδοσιακές στολές μας, πρόδινε να μας περιποιηθούν. Στις όμορφες πέτρινες κερί- δες, που στολίζοντο το χώρο, τα παιδιά, ισπολμάνοντας το πανόραμα που εμφάνιζε η πλα- τεία, περιμεναν το κόψιμο της πίτας και το μοίρασμα των δώ- ρων.

Η άνδρωποι πήραν το φα- νάριο τους από τα σπία τους και πήγαν «στον τόπο του ε- γκλημμένου». Εκεί βρήκαν τη μαγκούρα, τα θράμολα του κου-μπάρ και μαζέψανε, όσα βρή- κανε από τα σφηνισμένα λεφτά.

— Και το είκοσι... Το εί- κοσιάρ μου... Το είκοσιάρ του αφεντικού, φώναζε.

Το μισό το πόταγε. Το είδε το Μανολί, έσκυψε, τα έπι- σε και του τα έδωσε.

— Αύριο πρωί-πρωί, προτού φρέξει, να ρούμια να ψάδουμε, μίλησε στο γιο περπατώντας.

— Αύριο πατέρα, είναι του Αη Βασιλή κ' έχουμε εκκλησιά.

— Α, ηξέχασα, έκανε, πρέ- βηξε την τραγιάσκα κι έβρεξε την κεφάλια του. Ηκόμοι αι μουζαλωμένοι α' Εσχάσω.

— Εν είπα μουζαλωμένον, πα- τέρα, είπες δειλό το παιδί. Η- θαρρέσαμε μα εν είπα.

— Μουζαλωμένοι θα λέεις πως είπα. Και αύριο α' πρεϊ εσύ στη θέση μου πρωί πρωί και τα μάτια σου δεκατέσσερα, α' μη σου φύγει καμιά δεκάρα.

τί είναι το χωριό των μεγάλων απελευθερωτικών αγώνων του 'Εθνους. Γιατί είναι η πατρίδα του Τοιμούρη, του Βούλαρη, των Νέσσην, των Τζουμα- κίων, των Κουτσάφηνων, των Μαντζαβίνων, των Δαγορίτι- δων, των Μουσαφίρηδων, των Μαρταίων, των Κωτσάτων και τόσων άλλων άριστων τεχνη- τών της αργυροχρυσοχίας, που πολλά χρόνια πριν, δημι- ούργησαν ανεπανάληπτα έργα πέτρης και που υπήρξαν οι πρώ- τες διδασκαλίες στα πρότυπα των οποίων κινείται σήμερα η παγ- κόσμια παραγωγή του κοσμή- ματος.

Γιατί είναι το χωριό των με- γαλειόμων που διέπρεψαν τα- πότα Επτάνησα ως την Ιτα- λία και την Οδησό, φέρνοντας

δωσ δεν θα επιτρέψουμε ποτέ να κατακτήσει χωριό Μουσειό. Για τη σημερινή του απομύ- νωση, θα επισμένουμε εδώ και την ευθύνη της πολιτείας και θα πούμε θαρρετά και ντόμμο: 'Όχι κύριοι, δεν χωρούν άλλες καθυστερήσεις και αναβολές. Είναι ντροπή. Το χωριό μας δεν ζητάει έργα πολυτελείας και βι- τρίνας, που αιμυχολόγητα και άναρχα έγιναν δυστυχώς εκεί που δεν πρόσφεραν τελικά τί- ποτε. 'Ένα χωματόδρομο θέλει για να μας φέρει κοντά του να το εναρμόνιζουμε και να το ζεσταίνουμε τις παγερές νύ- χτες του χειμώνα, και τον θέ- λει γιατί τον δικαιούται και γι' αυτό θα τον αποκτήσει. Οι δι- καιολογίες που προβάλλονται για δυσκολίες στην εξεύρεση των απαιτούμενων πιστώσεων, είναι το λιγότερο αστείες, αν σκεφτεί κανείς ότι μιλώμε για 30 μόνο εκατομμύρια, σύμφω- να με τις πρόσφατες εκτιμή- σεις των υπευθύνων τεχνικών της Νομαρχίας, μαζί με τα μιν- τένα γέφυρα.

Δεν δεχόμαστε άλλο την α- δικία και την άνοση μεταχείρι- ση. Γιατί είναι αδύνατο να εί- ναι το μόνο χωριό στην Ελλά- δα χωρίς δρόμο.

Ακρώς γι' αυτό, από σή- μερα, δεν θα παρακαλούμε.

Θα απαιτήσουμε και μάλιστα φορτικό, ώστε η σύνδεση να γί- νει φέτος.

Η Κινοτική Αρχή, εμείς κι

Προστασία οικισμού Καλαρρυτών

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Αρχιτέκτων — Μηχανικός

6η Εφορεία
Νεωτέρων Μνημείων
Ζυγομάλλη 11, Ιωάννινα
Τηλ. 33.498

Προς: Εφημερίδα
«Καλαρρυτιώτικα Νέα»
Λαμποβιτιάδης 3,

Ενταύθα

Θέμα: «Προστασία οικισμού
Καλαρρυτών».

Έλαβα την εφημερίδα σας «Καλαρρυτιώτικα Νέα» (αριθ. φύλλου 18, Οκτώβριος, 1988) με σημειώματά σας με το οποίο μου ζητάτε τις απόψεις μου στο άρθρο «ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΓΧΥΣΗΣ».

Κατ' αρχή θεωρώ υποχρέωση να επισημάνω, επαναλαμβάνοντας βέβαια, ότι ο οικισμός των Καλαρρυτών είναι, αν όχι ο μοναδικός, απ' τους μοναδικούς όχι μόνο στην Ήπειρο, αλλά στη χώρα μας, που κατατόρθωσε μέσα στη δίνη των οικονομικών-κοινωνικών ιστορικών και διαχρονικών μεταβολών, να διασωθεί ανέπαφος στο σύνολό του. Η Μεταπολεμική εγκατάλειψή του, τόσο από τους κατοίκους του, όσο και απ' την πολιτεία (φαινόμενο που αφορά το σύνολο των μακροχρόνιων οικισμών του Νομού μας) συνάει στη διατήρησή του. Απόδειξη του γεγονότος αυτού οι αλλοιώσεις και καταστροφές που δέχεται ο οικισμός με την «παλινόστηση» έστω κατά τους θερινούς μήνες, των κατοίκων του. Παράλληλα φαίνεται να λειτούργησε θετικά προς την κατεύθυνση αυτή και η συγκοινωνιακή του απομόνωση. Πιστεύω ότι η ολοκλήρωση της συγκοινωνιακής του σύνδεσης, θα λειτούργησει αρνητικό στη φυσιογνωμία του οικισμού αν δεν ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα. Και προς αποφυγή παρεξηγήσεων δεν υποστηρίζω αλλ' ούτε και υπαινίσσομαι για συγκοινωνιακή απομόνωση. Προς Θεού και μάλιστα απεναντίας πιστεύω ότι πρέπει επί τέλους οι Καλαρρυτίτες να βγουν απ' αυτή την απομόνωση.

Με τους Καλαρρυτίτες, σαν διατηρητέο οικισμό, ασχολήθηκαν μέχρι το 1984 που υπογράφηκε το με αρ. Π.Δ. 161) 30-4-84 με το οποίο μεταβιβάστηκαν οι αρμοδιότητες ελέγχου και προστασίας απ' το υπουργείο Πολιτισμού (ΥΠΠΟ) στο υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΥΠΕΧΩΔΕ). Δηλ. ο έλεγχος αυτός «πέρασε» στο Πολεοδομικό Γραφείο και την Επιτροπή Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (Ε.Π.Α.Ε.). Μέσα απ' αυτή και τη γενικότερη εμπειρία μου, θέλω να σας υπογραμμίσω ότι η διατήρηση ή όχι ενός οικισμού είναι κατ' αρχήν υπόθεση των ιδίων των κατοίκων του. Πρέπει, κατά τη γνώμη μου, να συνειδητοποιήσουν οι ίδιοι οι κάτοικοι του τη σημασία και την αναγκαιότητα διατήρησής του. Πρέπει να κατανοήσουν ο ίδιος ο λαός την ευτυχή συγκυρία της γέννησης και καταγωγής του από ένα τέτοιο οικισμό πραγματικό κειμήλιο.

Κατόπιν τα πράγματα παίρνουν άλλο δρόμο, άλλη τροπή. Ποιά; Έρχεται η απαίτηση ουσιαστικών μέτρων που θα δοθούν στην προστασία (Νόμοι, Διατάγματα κ.λπ.) θέσπιση κινήτρων, φορολογικές απαλλαγές). Ακολουθεί η αγωνιστική διεκδίκηση για αποτελεσματική υλοποίηση αυτών των μέτρων (επιχορηγήσεις, χαμηλές ή άτοκες δανειοδοτήσεις, φορολογικές απαλλαγές κ.λπ.). Πιστεύω ακράδαντα μέσα από μια δεκαπεντάχρονη δημιουργική εμπειρία, ότι οι Νόμοι και οι Αστυνομικοί μόνοι τους δεν συνεισφέρουν στην κατεύθυνση της διατήρησης οικισμών. Απόδειξη η καθημερινή πρακτική των αυθαίρετων κατασκευών ιακώμα και σε οικισμούς που εδρεύουν αστυνομικά τμήματα (κουλούρες) που λαού του.

Σημαντικός επίσης παράγοντας είναι το ενδιαφέρον (ή η αδιαφορία) της πολιτείας. Όπως προανέφερα, αν το ενδιαφέρον της πολιτείας εξικνείται και εξαντλείται σε μια απόφαση χαρακτηρισμού ή σε ένα Νόμο ή Προεδρικό Διάταγμα τότε το πρόβλημα όχι μόνο δεν λύεται, αλλά δεν αντιμετωπίζεται και.

Η διατήρηση όμως και προστασία ενός οικισμού δεν παύει να είναι και δημογραφικό πρόβλημα. Η επιθυμητή παλινόστηση των κατοίκων απαιτείται και τη λήψη μιας δέσμης άλλων καταπολεμητικών μέτρων (απασχόληση, υποδομές, αναμνηστική, υγεία κ.λπ.) που θα δράσουν, όχι επικουρικά, αλλά ουσιαστικά. Γιατί ποιο θα είναι το «κέρδος» σε τελική ανάλυση στην υποθετική ή φανταστική εκείνη περίπτωση κατά την οποία διαπίσθωνται υπερίσχυες (όσες χρειάζονται) πιστώσεις και συντηρείται τέλεια και στο σύνολό του ένας τέτοιος οικισμός, που το χειμώνα «κλείνει» (δεν υπάρχει κανένας κάτοικος); Ποιός είναι ο στόχος; Θα κάνω έναν οικισμό Μουσείο; Και για ποιόν; ή θα Εσθιαζωντανέψω τον οικισμό;

Βέβαια μπορεί τέτοιες σκέψεις να θεωρηθούν στερείς ακαδημαϊσμός ή παραφιλολογία, πλην όμως, κάπου εκεί βρίσκεται η ουσία, η αλήθεια του θέματος.

Βέβαια, αν καταπιναστούμε με την σημερινή καθημερινότητα, που στους Καλαρρυτίτες «οργιάζει» ο παιμεντόλιθος, οι ακαλλασίστες προσθήκες, οι αιδερνικές καγκελόπορτες, τα αλουμιένια παράθυρα και μια σειρά ακόμη άλλων νεοφερτών και ξένων στοιχείων μπαίνει επιτακτικά το ερώτημα: Τι μπορεί να γίνει;

Η άποψή μου είναι ότι πρέπει να επιτευχθούν οι παρακάτω στόχοι:

1. Η απαίτηση για συνεχείς ελέγχους απ' το Πολεοδομικό γραφείο για την εφαρμογή των μελετών (αν υπάρχουν). Επιτάχυνση των διαδικασιών αυθαίρετων κατασκευών με στόχο την κατεδάφιση ή την εναρμόνιση (αν είναι δυνατή) των με τα χαρακτηριστικά του οικισμού.
2. Η δυναμική απαίτηση για επιχορηγήσεις ή χαμηλές δανειοδοτήσεις που θα καλύπτουν στο ακέραιο τη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στο κόστος κατασκευής με σύγχρονα υλικά και σ' εκείνο που απαιτείται με παραδοσιακά υλικά.
3. Η δρομολόγηση λήψης αποτελεσματικών μέτρων για το κράτημα όσων κατοίκων απέμειναν και για παλινόστηση όσων ενδιαφέρονται και επιθυμούν να ξεφύγουν απ' τα μεγάλα αστικά κέντρα, και τέλος, το κυριώτερο
4. Η αφύπνιση (με συζητήσεις διαλέξεις κ.λπ.) των κατοίκων, για τη σημασία και την αναγκαιότητα διατήρησης του οικισμού.

Κλείνοντας, πιστεύω ότι είναι ανάγκη για τη διατήρηση της Εθνικής μας ταυτότητας, οι Καλαρρυτίτες να διασωθούν και να διαμορφωθούν εκείνες οι συνθήκες που θα τους οδηγήσουν και πάλι σε ακμή.

Με εκτίμηση

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Αρχιτέκτων Μηχανικός

Ο ΔΡΟΜΟΣ

Έρθαν τα 20 εκατ. δρχ.

Ως γνωστόν, το καλοκαίρι, στο Πανεπιστημικό Συνέδριο, ο υπουργός Οικονομικών είχε δεσμευθεί να δώσει 20 εκατ. δρχ. για την αποπεράτωση του δρόμου Καλαρρυτών. Όμως, καθώς πλησιάζαμε στο τέλος του 1988, και μας πληροφορούσαν από την Νομαρχία ότι ακόμη δεν ήρθε η εντολή για τα 20 εκατ., η μεγάλη μας χαρά άρχισε να ζώνεται, από σκέψεις μαύρες: γιατί αργούν; μήπως, μήπως... Αρχές Δεκεμβρίου το γραφείο του υπουργού στην Αθήνα διαβεβαίωσε τον εκπρόσωπο του Φορέα μας ότι τα χρήματα οριστικά δόθηκαν. Την ίδια διαβεβαίωση είχαν και οι συγχωριανοί μας της Άρτας, που ασταμάτητα ενεργούσαν. Τελικά περί τα μέσα Ιανουαρίου 89, σε επίσκεψη που είχε ο Πρόεδρος του Συνέδριου μας στον κ. Νομάρχη, έλαβε την διαβεβαίωση

του Νομάρχη ότι τα χρήματα ήρθαν στη Νομαρχία κι αρχίζει η τυπική διαδικασία για τη μεταφορά τους στο 1989, αφού πλέον το 1988 είχε λήξει.

Επομένως δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας, γι' αυτό τουλάχιστον το θέμα, από τους συγχωριανούς μας.

Με την ευκαιρία, να γνωρίσουμε ότι η διάνοξη έχει φτάσει μέχρι ακριβώς το γεφύρι (μπορεί κανείς ν' αφήσει εκεί το αυτοκίνητο τώρα). Μένει επομένως η διάνοξη του τμήματος 800—900 μ. μετά το γεφύρι για να γίνει η σύνδεση με τον δρόμο που έρχεται από τους Καλαρρυτίτες.

Για τη γέφυρα συνεχίζονται οι ενέργειες, δια μέσου του Φορέα, στο υπουργείο Εθνικής Αμύνης για εξεύρεση και παραχώρηση τύπου ΜΠΕ-ΛΕΤ.

Άλλη μια χαμένη ευκαιρία

Το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ιωαννίνων στη συνεδρίασή του της 16ης Δεκεμβρίου 1988, μεταξύ άλλων, συζήτησε και τις αιτήσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την ένταξη έργων των στο τριετές ειδικό αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, χρηματοδοτούμενο από την ΕΟΚ.

Η Κοινότητα Καλαρρυτών, μετά από συνεργασία και υπόδειξη του Φορέα ανάπτυξης Καλαρρυτών, υπέβαλε σχετική αίτηση για έργα Τουριστικής ανάπτυξης των Καλαρρυτών (έργα υποδομής, αποχέτευση, εργαστήριο - εκθετήριο αργυροχρυσίας, ξενώνες κ.α.) συνολικού ύψους δαπάνης 90 εκατ. δρχ., με βάση

τα σχετικά σχέδια και μελέτες του ΕΟΤ, ο οποίος εγγράφως δεσμεύονταν, μέχρι το καλοκαίρι του 1989 να τα υποβάλει.

Είναι περιττό να τονισθεί η τεράστια σημασία των έργων αυτών για τους Καλαρρυτίτες. Το γεγονός και μόνο ότι σε τρία χρόνια θα «έπεφταν» μέσα στους Καλαρρυτίτες 90 εκατ. για έργα, λέει πολλά.

Παρέστησαν στο Νομαρχιακό Συμβούλιο από την Κοινότητα, ο Αντιπρόεδρος και από τον Φορέα, ο Πρόεδρος και μέλη του Δ.Σ. του Συνέδριου μας.

Δυστυχώς, οι Καλαρρυτίτες έμειναν «απ' έξω» από τις προτάσεις του Νομ. Συμβουλίου. Άλλη μια μεγάλη ευκαιρία είχε χαθεί!

Η μικρή αυτή εμπειρία μας προβληματίζει. Ίσως να μην είχε χαθεί για τους Καλαρρυτίτες κι αυτή η ευκαιρία, όπως και τότε άλλες, αν υπήρχε μεγαλύτερη κινητοποίηση, προετοιμασία και ζέση απ' όλους που έχουν «ταχθεί» ή «τάξαν» τους εαυτούς τους για τα «κοινά» των Καλαρρυτών.

Ας παύσουμε —κοινωνικοί άρχοντες, κι όλοι οι άλλοι εμείς— να βλέπουμε μοιρολατρικά τα προβλήματα του χωριού μας και να τ' αντιμετωπίζουμε ως αδελφικά.

Η Κοινότητα, τουλάχιστον σε τέτοια ζωτικά θέματα, χρειάζεται να έχει τόλμη, θάρρος, να βλέπει μακριά και να έχει την υποστήριξη όλων. Καλαρρυτιώτες, αφυπνιστείτε, οι καιροί δεν περιμένουν!!

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ ΓΥΝΑΓΕΝΕΙΟ
ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ ΗΠΕΙΡΑΣ
ΛΑΜΠΟΒΙΤΙΑΔΗ 3
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Π Ρ Ο Σ Κ Λ Η Σ Η

Με ιδιαίτερη τιμή και χαρά σας προσκαλούμε την Κυριακή 12 Μαρτίου 1989 στις 9 το βράδυ, στον Αποκριάτικο χορό του Συλλόγου μας, που θα γίνει στο Κέντρο «ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ» της πόλης μας.

Φιλική αμύσφαιρα, γνήσια παραδοσιακή μουσική και σύγχρονοι ρυθμοί, πλήθος χορών, πραγματική διασκέδαση, πηγαία χαρά! Το γεγονός της χρονιάς στα Γιάννινα.

Για τη συμμετοχή σας τηλεφωνείτε εγκαίρως στα τηλέφωνα: 37.440, 37.814.

Ευχαριστούμε για την τιμή
Με φιλικούς χαιρετισμούς
ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ